

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Lahti University of Applied Sciences

SIJOITTAMINEN

Sijoittajaprofiilin merkitys asiakassuhteessa

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden ala
Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Syksy 2012
Jenni Laurell

Lahden ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma

LAURELL, JENNI:

Sijoittaminen
Sijoittajaprofiilin merkitys
asiakassuhteessa

Liiketalouden opinnäytetyö

53 sivua, 4 liitesivua

Syksy 2012

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia sijoittajaprofiileja, ja miten niiden merkitys näkyy sijoittamisessa. Opinnäytetyö vastaa kysymyksiin sijoittajaprofiilin luomisesta ja profiilin vaikutuksesta sijoittamiseen. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten sijoittajaprofiili määritellään ja miten sijoittajan arvomaailma vaikuttaa sijoittajaprofiiliin.

Opinnäytetyö rakentuu niin, että teoria ja tutkimus kulkevat limittäin, alkuosassa työtä teorialla on suurempi painotus ja loppuosassa korostuu haastatteluista kerätty aineisto. Tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, kirjallinen ja sähköinen teoriatausta on pyritty pitämään laajana. Tutkimus toteutettiin haastatteluin, pankkien eri portaissa työskentelevillä ihmisillä ja sijoittamisen taustaorganisaatioihin.

Tutkimuksen tulokset kertoivat, sijoittajaprofiilin määrittäminen tapahtuu samojen lähtökohtien pohjalta. Profiilinmäärittely on eriasteista ja lopputuloksena olevat vaihtoehdot ovat erilaisia ja samankaltaisuutta löytyy lopputuloksesta. Tutkimuksessa ilmeni, että sijoittajaprofiili on yksilökohtainen. Joten jokaisella ihmisellä on erilainen profiili, joten mitään yhteneväistä profiilia ei voida esittää.

Avainsanat: Sijoittajaprofiili, Sijoittaminen, Sijoitussuunnitelma, sijoittajan riskin-sietokyky, sijoittamisen arvostusperiaatteet.

Lahti University of Applied Sciences

Degree Programme in Business Studies

LAURELL, JENNI:

Investing
Investor Profile Role A Customer
Relationship

Bachelor's Thesis in Business Studies 53 pages, 4 pages of appendices

Autumn 2012

ABSTRACT

The purpose of this Bachelor's thesis was to research the investor profiles, and how their significance is seen in investing. The thesis answers questions pertaining to investor profile creation and the impact profiling has on investing. The objective of the research was to find out how an investor profile defines and how the value of an investor influences an investor's profile.

In this thesis the theory and research overlap, the first part of the work of, the theory, has greater focus, the data collected via interviews are at the end of the thesis. The thesis is a qualitative research, written and electronic theoretical background being extence. The research was carried out through interviews: with people working at different levels in banks and investment host organizations.

The study results show that investor profile definition happens with the same framework base. Profile definition has various degrees and as a result the options are different and the similarity can be found in the final result. The study result also show that an investor profile is individual-specific. Each person has a different profile, so one common profile cannot be presented.

Keywords: Investor Profile, investing, financial planning, the investor's risk tolerance, investment valuation principles.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Tutkimuksen tavoitteet, tutkimusongelma ja rajaukset	2
1.2	Aiemmat tutkimukset aiheesta	3
1.3	Opinnäytetyön menetelmät ja rakenne	4
2	SIJOITTAMINEN	6
2.1	Markkinat ja sijoitusinstrumentit	6
2.1.1	Sijoittamisen alkuun	8
2.1.2	Osakkeet	10
2.1.3	Rahastot	12
2.1.4	Joukkovelkakirjat	15
2.1.5	Indeksilainat	16
2.1.6	Vakuutus säästäminen ja eläkkeeseen varautuminen	17
2.1.7	Kiinteistöt ja metsät sijoituskohteena	19
3	SIJOITTAJAPROFIILIN MÄÄRITTÄMINEN	22
3.1	Talousteoriat sijoittajaprofiilin takana	24
3.2	Sijoittajan tavoitteet (ja sijoitustilanne)	26
3.3	Sijoitusaika	27
3.4	Sijoittajan riskinsietokyky	28
3.4.1	Yleisimmät riskit	30
3.5	Sijoittajan arvostusperiaatteet	34
3.5.1	Arvosijoittaminen	35
3.5.2	Kasvusijoittaminen	35
3.5.3	Vastuullinen sijoittaminen	36
3.6	Hajauttaminen	38
3.7	Sijoittajaprofiilit pankeissa	40
4	JOHTOPÄÄTÖKSET	43
	LÄHDELUETTELO	45
	LIITTEET	54

KUVIOT

Kuvio 1: Opinnäytetyön viitekehys	5
Kuvio 2: Kotitalouksien rahoitusvarallisuuden kehitys	8
Kuvio 3: Rahastojen markkinaosuudet	13
Kuvio 4: Sijoittaminen prosessina	23
Kuvio 5: Riskinsietokyky	29
Kuvio 6: Sijoituskohteiden riskikartoitus	33

1 JOHDANTO

Opinnäytetyö lähti liikkeelle mielenkiinnosta sijoittamiseen. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia sijoittajaprofiileja ja mikä merkitys niillä on sijoittamisessa, kannattaako sellainen tehdä itselle? Miten sijoittajaprofiilin avustuksella sijoitetaan nykyaikaisiin sijoitusinstrumentteihin eli tuotteisiin?

Taustatietojeni mukaan esimerkiksi ihmiset vierastavat osakesijoittamista ja sijoittamista ylipäättänsä. Osaa ihmisiä kiinnostaisi sijoittaminen, mutta a) se koetaan hankalaksi ja aikaa vieväksi b) kaivattaisiin apua sijoittamisessa alkuun pääsemisessä. Tapiola-pankin tekemästä kyselystä sijoitustalous.fi sivustolla selviää, että monien mielestä sijoitusten taustojen selvittäminen vaatii liikaa työtä. Tutkimuksesta käy ilmi että yli 40 % piensijoittajista perustaa sijoituspäätöksensä historiallisiin tuottoihin. (Pennanen 11/2009)

Yhteiskunnallisesti merkittävän aiheesta tekee se, että sijoitettavat varat ovat kasvaneet huomattavasti ja vaihtoehdot sijoittaa varallisuutta ovat moninkertaistuneet. Tilastokeskuksen mukaan aika välillä 1994 - 2009 kotitalouksien varallisuus on lisääntynyt ajanjaksolla yli 100 000 euroa taloutta kohti, vuonna 2009 keskimääräinen varallisuus taloutta kohti oli 192 060 euroa josta suurin osa on kasvanutta asuntovarallisuutta. (Tilastokeskus 2011.) Tuoreempaa tietoa kotitalouksien varallisuudesta ei ollut saatavissa. Vaihtoehtoja sijoittaa on viime vuosina tullut lisää, muun muassa kiinteistösijoittaminen rahastojen välityksellä. Suomessa yleisesti rahastosijoittaminen kerää suurimman summan, tästä sijoitettavasta pääomasta ja monelta säästäjältä puuttuu sijoitussuunnitelma (Svartström 09/2009).

Todellisuus on että Suomen pörssimarkkinat eivät kehity nykyisellä panostuksella ja samalla Suomessa toimivien yritysten kasvumahdollisuudet heikkenevät, jos tästä varallisuuden määrästä ei saada isompaa osaa sijoitettuna osakemarkkinoille. Riskinä on, että isommat markkinapaikat houkuttelevat kansainvälistyvät yritykset toisille markkinapaikoille. (Leskinen 2011; Broström 2011). Piia-Noora Kaupin kolumnissa Finanssialan keskusliiton sivuilla tuo tähän toisen näkökulman, kertomalla että nykyinen arvo-osuuksien säilytysjärjestelmä on yli neljä kertaa kalliimpi Suomessa verraten muuhun Eurooppaan. Tähän hintaeroon vaikuttava

arvopaperimarkkinalaki on työn alla (Kauppi 2011.) Näiden pohjalta on pääteltävissä että aihe on ajankohtainen.

Nordean Ajassa-asiakaslehdessä nro 1/2012 kerrotaan että suomalaiset eivät ole taloudellisia pelureita, jotka sijoittaisivat ja kartuttavat omaisuutta. Suomalaiset varautuvat yleensä vain pahanpäivän varalle. Ruotsissa sijoittaminen ja sijoitussuunnitelman laatiminen on arkipäivää. (Wilska 2012, 12 - 13). Nordea (2011) kertoo myös tässä artikkelissaan että yli puolelta suomalaiselta puuttuu säästö- ja sijoitussuunnitelma. Kirjoittaja toteaa että sijoitussuunnitelman tai sijoittaprofiilin tutkiminen olisi hyvin suositeltavaa ja sen laatiminen on tärkeä työkalu tavoitteellisessa sijoittamisessa. Informaatiota sijoittamisesta löytyy paljon, mutta siitä pitäisi saada karsittua jyvät akanoista, koska aloittelevalle sijoittajalle tiedon paljous voi olla tukahduttavaa. Työn tarkoitus ei ole jakaa sijoitusneuvoja, vaan tutkia sijoittajaprofiileja ja miten ne eroavat ja ovat hyödynnettävissä. MiFID -direktiivin mukaan sijoitusneuvonta on luvanvaraista toimintaa ja määritelty, mitä asiakkaasta pitää tutkia sijoitusneuvontaa antaessa.

1.1 Tutkimuksen tavoitteet, tutkimusongelma ja rajaukset

Päätutkimusongelma on miten yksityissijoittajan sijoittajaprofiili määritellään. Alaongelmina millaisista osista sijoittajaprofiilit koostuvat, miten arvostusperiaatteiden ja markkinatilanteen muutokset vaikuttavat sijoittajaprofiiliin.

Sijoittamisen teoriatausta on laaja ja Suomen kielistä kirjallisuutta löytyy nykyään enemmän kuin 1990 -luvulla ja 2000 -luvun alussa. Sijoittajaprofiileihin liittyen tutkimuksia löytyy lähinnä englanninkielisistä maista. Tämä osaltaan antaa rajaukselle tärkeyden, jotta rajauksesta tulee onnistunut. Tutkimus rajataan yksityissijoittajan sijoittajaprofiileihin, pääpainona pörssinoteraattuihin sijoitusinstrumentteihin.

1.2 Aiemmat tutkimukset aiheesta

Aiempiä tutkimuksia opinnäytetyön muodossa sijoittamisesta löytyy useampia, mutta täysin tutkimusta vastaavaa tutkimusta sijoittajaprofiilien määrittämisestä ja niiden hyödyntämisestä sijoittamisessa ei löytynyt kirjoitusprosessia aloittaessa. Lahden ammattikorkeakoulussa sijoittamista käsitteleviä tutkimuksia on tehty aiemmin vähän, vuonna 2012 tutkimuksia on tehty useampia.

Näistä lähinnä tutkimustani on Sijoitussuunnitelman muuttaminen elämänkaaren mukana- opinnäytetyö 2012. Tässä tutkimuksessa haastateltiin sijoitusneuvoja ja tehtiin mallit sijoitussuunnitelmista. Opinnäytetyön pääongelmana oli miten sijoitussuunnitelma muuttuu elämänkaaren mukaan. (Wiberg 2012.)

Paanasen kirjoittama Pankin sijoitustuotteiden riski ja tuotto: Case: Pankin X sijoitustuotteet- opinnäytetyö vuodelta 2010 on toinen sisällöllisesti työtäni lähellä oleva työ. Tutkimuksessa selvitettiin erilaisten sijoitustuotteiden ominaisuuksien sopivuutta erilaisille sijoitusprofiileille sekä tutkia sijoitusprofiilien toimintaa eri markkinatilanteissa. Tutkimuksen avulla yritettiin selvittää Pankin X asiakkaina olevien sijoittajien sijoituskäyttäytymistä erilaisissa markkinatilanteissa sekä heidän sijoitusprofiilien käyttäytymistä. Pääongelmana oli selvittää sijoitusprofiilien käyttäytymistä erilaisissa markkinatilanteissa ja millaiset tuotteet sopivat heille parhaiten sekä alaongelmana, miten sijoitusprofiilit käyttäytyvät erilaisissa markkinatilanteissa. (Paananen 2010.)

Kvalitatiivisten aineistojen pohjalta tutkimuksessa pääteltiin sijoitusprofiileilla olevan jonkinlaisia yhteyksiä sukupuoleen, koulutustasoon ja muihin vastaaviin tekijöihin. Kvantitatiivisten vastausten pohjalta voitiin tutkimuksessa päätellä sijoittajien arvostavan erityisesti aktiivista yhteydenpito ja luotettavaa sijoitusneuvontaa. (Paananen 2010.)

Sijoitusstrategiassa pysymisen merkitys sijoittajalle. 2009 Toimeksiantajana oli osuuspankin Orimattilan konttori ja tutkimuksessa vertailtiin eri sijoitusstrategiassa pysymisen merkitystä, ja selvitettiin pankin virkailijoilta, mitkä ovat syyt miksi piensijoittajat eivät pysy strategioissa. Opinnäytetyössä tutkittiin myös,

minkälainen vaikutus sijoitusstrategiassa pysymisessä on sijoituksen tuottoon. Tutkimus oli kvalitatiivinen. (Taavitsainen 2009.)

1.3 Opinnäytetyön menetelmät ja rakenne

Tutkimusmenetelmäksi valikoitui kvalitatiivinen tutkimus saatavilla olevan materiaalin ja työn tarkoituksen kannalta. Kvalitatiivinen tutkimus tarkoittaa laadullista tutkimusta. Lähtökohtana tässä tutkimusmuodossa on todellisen elämän kuvaaminen, tarkoituksena tutkia kohdetta kokonaisvaltaisesti. Tarkoituksena tutkimuksessa on siis löytää ja paljastaa tosiasioita. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 157.)

Haastattelujen aineistoa ja saatavia sijoittajaprofiileja käsitellään työssä sisällytöanalyysin menetelmiä hyödyntäen niiltä osin jotka työhöni soveltuvat. Sisällytöanalyysi on perusanalyysimenetelmä, jota voidaan käyttää kaikissa laadullisissa tutkimuksissa. Sisällytöanalyysi on tekstinanalysointia eritellen, yhtäläisyyksiä ja eroja etsien ja tiivistäen. Sisällytöanalyysi on sukulainen diskurssianalyysille ja näillä kumpaisellakin voidaan analysoida valmiita tekstejä tai sellaiseksi muutettuja aineistoja. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 105.)

Haastatteluaineisto saadaan puolistrukturoidusta haastattelusta niin sanottua teemahaastattelua rahoitusalan ammattilaisille. Puolistruktoitu haastattelu eli teemahaastattelu sijoittuu haastattelumuodoissa lomakehaastattelun ja avoimen haastattelun väliin. Haastattelu etenee teemojen mukaan vapaassa järjestyksessä. (Eskola & Suoranta 2000, 86 - 87.)

Teemahaastattelut tehtiin viidelle pankkien edustajalle ja kahdelle sijoittamisen taustaorganisaatiolle. Taustaorganisaatiosta haastateltiin Pörssisäätiön Sari Lounasmereä ja Finanssivalvonnan Vesa Sainiota. Pankkien edustajat valittiin mahdollisimman laajalla otannalla, niin eri pankkiryhmistä kuin organisaation eri tasoilta. Tällä varmistettiin samalla, määritelläänkö sijoittajaprofiilit samalla lailla kaikissa organisaatioiden portaissa. Haastattelut kulkevat teorian kanssa limittäin tekstissä, koska tällä saatiin kytkettyä haastattelut oikeaan asiayhteyteen. Pankkien edustajien yksityisyyden säilyttämisen vuoksi, viittauksia heihin ei

tehdä tekstissä. Sijoittajaprofiileja analysoitiin haastattelujen pohjalta, internet lähteitä hyödyntäen ja MiFID -standardiin ja talousteorioihin vertaillen.

Kuvio 1 esittää opinnäytetyön viitekehystä. Viitekehys antaa kokonaiskuvan siitä millaisella tietoperustalla ja menetelmillä haetaan vastausta asetettuihin tutkimuskysymyksiin.

Kuvio 1: Opinnäytetyön viitekehys

2 SIOITTAMINEN

Kuka tahansa voi olla sijoittaja, riippumatta taloudellisesta tai sosiaalisesta tilanteestaan. Sijoittamista on monenlaista, yleensä mielletään pankkien ja pankkiiriliikkeiden tarjoamat vaihtoehdot sijoittamiseksi. Mutta sijoittamista on muutakin, oma asunto on jo sijoitus, koulutuksen voi mieltää sijoitukseksi omaan tulevaisuuteen. Sijoitus koulutukseen on erilaista tuottoa tulevaisuutta ajatellen kuin sijoittaminen sijoitusinstrumentteihin, tätä voi olla hankalempi mitata rahassa. Perittyä omaisuutta on hankala mieltää sijoitukseksi, mutta kaikki metsäomaisuus tai kiinteistöt on jokainen omanlaista sijoittamista. Työssä keskitytään näihin mitkä mielletään yleensä sijoittamiseksi.

Haastatteluissa ilmeni, että haluttaisiin lisätä ihmisten kiinnostusta sijoittamiseen lisäämällä tietoisuutta niin yleisesti ja tuotteista, Sari Lounasmeri nosti esille veroporkkanat pienistä sijoituksista saatujen tuottojen verotukseen, talousedistämistä kouluissa sijoituskilpailu-muodossa niin yläasteella ja lukiossa. Haastateltavat toivoivat että sijoittamisesta nousisi avoin puheenaihe. Seuraavissa kappaleissa käyn lävitse markkinoita ja niitä yleisimpiä sijoitusmuotoja, mitä pankit tarjoavat.

2.1 Markkinat ja sijoitusinstrumentit

Sijoitusinstrumenteilla käydään kauppaa arvopaperimarkkinoilla niin sanotussa pörssissä ja ensimmäinen arvopaperipörssi kaupankäynti aloitettiin Amsterdamissa vuonna 1602, Suomessa kaupankäynti aloitettiin noin sata vuotta sitten. (Arvopaperi 2012.) Haastatteluissa ilmeni, että Helsingin pörssi luokitellaan laita-alueen pörssiksi, joten isot instituutiot heiluttavat pörssiä enemmän kuin Yhdysvalloissa. Pörssin toiminta jakautuu kolmen eri markkinaan eli rahamarkkinoihin, pääomamarkkinoihin ja johdannaismarkkinoihin. Arvopaperimarkkina nimitystä käytetään hyvin usein pääomamarkkinoista.

Kaikkia sijoitusinstrumentteja ostetaan ja myydään arvo-osuuksina. Arvo-osuudet ovat korvanneet entisen arvopaperi nimityksen. Suomessa arvo-osuuksien ja arvo-osuustilien säilytyksestä vastaa Euroclear Finland Oy (entinen Suomen

arvopaperikeskus), joka kuuluu ympäri maailmaa toimivaan Euroclear grouppiin. (Euroclear) Pankkiirit ja pankit toimivat sijoittajan ja pörssin välissä välittäjänä, joka ottaa toimeksiantoja vastaan ostoista tai myynneistä.

Vesa Sainion haastattelussa ilmeni, että sijoittamisessa pitää olla voittajia ja häviäjiä. Ilman häviäjiä ei voi olla yhtäkään voittajaa markkinoilla. Sijoittajien kollektiivinen muisti muistaa yleensä vain voitot, ei tappioita tai vastaavasti saatavat tuotot verraten riskin suuruuteen.

Ei-ammattimaiset sijoittajat on kuitenkin suojattu sijoittajan korvausrahastolla palveluntarjoajansa vararikolta. Eli sijoittajien korvausrahasto on perustettu turvaamaan sijoittajan saatavat, jos korvausrahastoon kuuluva sijoituspalvelua tarjoava yritys ei pysty maksamaan sijoittajan saamia sopimuksen mukaisesti. Palveluntarjoajan maksukyvyttömyys tapauksissa korvausrahasto korvaa 90 % varoista kuitenkin enintään kaksikymmentä tuhatta euroa (Finanssivalvonta 2010.)

Vesa Sainio myös kertoi, että sijoittajan suoja on erilainen kuin kuluttajan suoja. Joten tärkeää ottaa selvää etukäteen mihin on sijoittamassa. Älä koskaan sijoita sellaiseen tuotteeseen mitä et ymmärrä, tämä on hyvä peruseriaate.

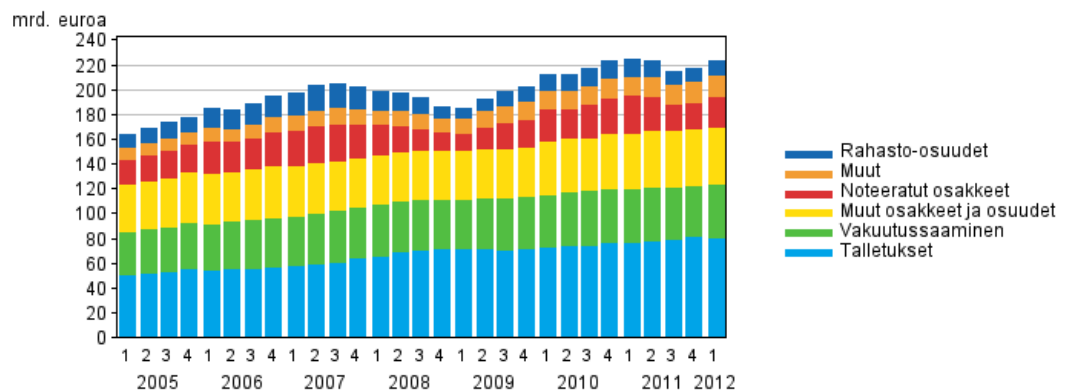
Sainio halusi valoittaa sitä seikkaa, että sijoittajan korvausrahastoon turvautuminen on todella harvinaista, yhden ainoan kerran on turvauduttu perinteisten talletusten talletusrahastoon Sofia -pankin tapauksessa. Sijoittajan korvausrahasto korvaa vain sen hetken kun sijoittajan varat ovat välittäjän hallussa. Sijoittajan korvausrahasto ei koske rahastosijoittamista eikä vakuutussijoittamista.

Sijoitusmarkkinoilta on havaittavissa syklejä, miten markkinat etenevät ja toimivat. Vaiheita markkinoilla etenemiseen ovat osakkeet, raaka-aineet, lyhyet korot ja obligaatiot.

Erään haastateltavan arvio keväältä 2011 oli, että osaketrendi alkoi 2009 ja vielä on vuosi kaksi edessä. Raaka-ainetrendi on alussa, ja etenee osaketrendin lopussa limittäin. Lyhyisiin korkoihin siirtyminen on edessä parin vuoden päästä näiden jälkeen. Kun tässä huippu tulee ja lähdetään pohjalle päin markkinoilla, on aika siirtää painostusta obligatioihin. Näillä sijoitustuotteilla ja painotusvaiheilla

pyörivät sijoitukset. Kun obligaatiotrendi loppuu, on aika taas aloittaa alusta osaketrendillä.

Alla olevasta kuviosta nähdään kotitalouksien rahoitusvarallisuuden kehitys. Kaaviota voidaan tulkita niin, että talletusten määrä on kasvanut markkinoiden muutoksista huolimatta, osakkeet keräävät suhteessa saman määrän sijoituksista kuin aiemminkin.

Kuvio 2: Kotitalouksien rahoitusvarallisuuden kehitys

(Tilastokeskus 2012.)

Pörssisäätiö on tutkinut kotitalouksien säästötutkimuksessa, että määrällisesti osakkeiden omistajien lukumäärä on lisääntynyt vaikka osakkeiden määrä ei ole kasvanut. Vastaavasti sijoitusrahasto-osuuksien omistajien määrä on huomattavasti kasvanut. (Pörssisäätiö, 2009.)

2.1.1 Sijoittamisen alkuun

Ninni Mylloja ja Emilia Kullas kirjoittivat kirjassaan Mitä jokaisen kotiäidin (ja muidenkin naisten) tulee tietää sijoittamisesta. Nämä keinot ovat

1. Tuhlaa tai lahjoita ylijäävä raha pois.
2. Pistä rahat säästöpossuun tai patjan alle (inflaatio vie ostovoiman).
3. Pistä rahat pankkiin, joka maksaa pienen koron, josta otetaan lähdevero (varallisuus ei kartu, vaan periaatteessa hupenee).
4. Sijoita ja vaurastu.

(Mylloja & Kullas, 2010)

Listan alkuperäiset esittäjät ja Pesonen kirjassaan Säästäjästä sijoittajaksi suosittavat kohtaa neljä. Jos haluaa varallisuuttaan kasvattaa ilman yrityksen kautta pyöritettävää liiketoimintaa, niin suosittelisin myös tätä vaihtoehtoa. Säästämisen sijoittamista varten voi aloittaa pitämällä rahoja pankkitilillä. Pankkitilin korko on olematon, mutta se koetaan turvallisimmaksi tavaksi säästää. Pankkitileissä on vaihtoehtoja, joista talletustili sopii lyhytaikaiseen säästämiseen ja säästötillillä on käyttelytiliä parempi korko saatavissa säästöille. Säästötillillä on nostorajoja, joten tämä edes auttaa säästämistä kun rahoja ei voi nostaa miten haluaa päivittäiseen kulutukseen. (Nordea 2012a.)

Määräaikaistalletukset voivat olla säästötillille sijoittamisen jatke, jota voidaan käyttää helppona tapana laittaa pääoma kasvamaan korkoa tai tasapainottamaan sijoitusprofiilin mukaisen salkun riskiä. Pankkiryhmissä on eroa millä korolla ja talletusajalla määräaikaistalletuksia tarjotaan. Kun vertailu on tehty, niin käytännössä määräaikaistalletukselle avataan oma tili, jolle varat talletetaan, sovittavia asioita on talletettava summa, sille saatavissa oleva korko ja talletusajan pituus. (Nettipankkiiri 2012.)

Talletusajan pituuden voi nykyisin voi sopia melko vapaasti ja talletusaika vaihtelee yleensä puolesta vuodesta kolmeen vuoteen. Käytetyin talletusaika on vuosi. Korko määräytyy sijoitusaikaa vastaavan markkinakoron mukaan, korko voi olla suurempi mitä pidemmästä sijoitusajasta on kyse. (Kontkanen 2009, 112.)

Pankkien eri tilit ja määräaikaistalletukset ovat käytännössä riskittömiä talletussuojan ansiosta. Tällä talletusten suojajärjestelmällä turvataan tallettajien varoja, enimmäismäärä on tällä hetkellä 100 000 euroa joka on pankki tai tallettajakohtainen. (Valtiovarainministeriö 2012.) Isoin riski sijoittajan näkökulmasta on, jos joutuu purkamaan sijoituksen ennen määräaikaa. Silloin saattaa joutua maksamaan purkukustannuksia ja menettää mahdollisesti kertyneen tuoton. Määräaikaistalletuksen tuotto on sidottu yleisen korkotason vaihteluun, joten siihen sisältyy hieman korkoriskiä. Koska riski ei ole korkea, myös tuotot ovat vaatimattomia. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2002, 88 - 90.)

Jos palataan Myllyoja & Kullaksen esittämään neljään kohtaan ja pohditaan kohdan kolme väitettä näihin, mitä sijoittamisen alkuun pääsemiseen on hyvä

käyttää. (Myllyoja & Kullas, 2010) Väite kolme, saattaa ihmetyttää monia, ellei ole miettinyt olemassa olevaa inflaatiota ja sen vaikutusta. Inflaation muutosta voi seurata esimerkiksi Suomessa kuluttajaindeksin muutoksella. Vuonna 2011 tämä oli 3,4 prosenttia (Tilastokeskus 2012). Pankkien tarjoama keskimääräinen korko taas 25 000 euron pääomalle oli 1,98 prosenttia maaliskuun alussa vuonna 2012 (Taloussanomien 2012). Näitä kun vertaa, niin voidaan todeta suosituksen säästämismuodon pankkitilin olevan tehottomin säästämisen ja sijoittamisen muoto. Säästöjen kertyessä pitäisi siis olla selvillä, mihin tai miten jatkaa.

Haastatteluissa ilmenee kuitenkin, että osa haastateltavista suositteli että sijoittajan salkun arvosta 10 – 20 % on käteisestä tai siksi verrattavassa muodossa. Tämä mahdollistaa sen, että kun sijoittajalle tulee hyviä sijoituskohteita tai markkinatilanteita, on mahdollista sijoittaa niihin. Eräässä haastattelussa ilmeni, että maksimissaan 10 % vuosituloista voi laittaa sivuun sijoittamiseen.

2.1.2 Osakkeet

Osakkeet ovat osuus osakeyhtiöstä ja sen osakepääomasta, joka on muodostunut omistajien yhtiöön sijoittamista varoista. Vain julkinen osakeyhtiö voi olla julkisen kaupankäynnin kohteena ja sillä on oltava vähintään 80 000 euron osakepääoma listautuakseen pörssiin. (Opi osakkeet 2010, 23 ; Finlex 2012).

Osakkeen markkina-arvo riippuu siitä kuinka moneksi osakkeeksi yritys on jaettu ja minkälaista tulevaisuutta tai nykyistä tulosta yritykseltä odotetaan. Pörssissä osakkeen arvo määräytyy siis kysynnän ja tarjonnan mukaan. (Kallunki ym. 2007, 103). Osakkeet ovat likvidejä sijoituksia verraten vaikka sijoitusasuntoon ja niiltä voidaan odottaa hyvin hajautettuna pitkällä sijoitushorisontilla sijoituksena 8 - 9 % tuottoa. Kansainväliset ja suomalaiset kokemukset kertovat että osakkeista saadaan parasta tuottoa muihin verraten. (Pörssisäätiö, 2008.) Sijoitettaessa eri yhtiön osakkeisiin voidaan hajauttaa automaattisesti sijoittamisen riskiä, toisaalta osakemarkkinat ovat hyvin kehittyneet eli käteiseksi vaihtaminen onnistuu helposti. (Puttonen 2009, 31 – 32.)

Osakkeet ovat teoriassa riskisimpiä sijoituskohteita, osakkeen arvoon vaikuttavat monet tekijät ja näitä on mahdotonta ennustaa. Tästä syystä osakkeisiin

sijoitustyyplejä on erilaisia. Näitä arvoon vaikuttavia tekijöitä ovat suhdannetilanne, inflaatio, korkotaso, sijoittajien mielialat, raaka-aineiden ja valuuttojen hinnanmuutokset, viranomaisten toimenpiteet sekä muiden sijoituskohteiden tuotto ja verotus. Luonnonkatastrofit ja muut maailmalla tapahtuvat kriisit voivat heijastua osakkeen kehitykseen joko koskettamalla yhtiötä jota osakkeet koskevat tai sijoittajien mielialojen mukaan. (Lindström 2005, 40.) Esimerkiksi tällä hetkellä tämä Eurooppaa vaivaava talouskriisi heijastuu suoraan sijoittajien mielialana osakkeiden arvoon ja vastaavasti vielä enemmän joukkovelkakirjojen arvoon eli näistä halutaan suurempi korko kun riski on suurempi. Niin kauan kuin talous kasvaa pitkällä aikavälillä niin osakkeiden kurssit ovat noususuuntaisia. Kokonaistuottoon minkä osakkeesta saa vaikuttaa osingot sekä osakkeen arvo alku- ja lopputilanne osaketta pois myytäessä. (Opi osakkeet 2010, 37.)

Yksi tunnettu sijoittamista koskeva sääntö on – osta halvalla ja myy kalliilla. Sääntö ei ole ongelmaton, mutta kertoo ajoituksen tärkeydestä, hyvällä ajoituksella voi tehdä suurta tuottoa myös lyhyemmällä ajalla. (Hämäläinen 2005, 45.) Lindström (2005, 121 – 122) kirjoittaa, että vaikka kukaan ei voi ennustaa tulevaa kehitystä, niin voi opetella tunnistamaan pörssin päätrendin, jota osa pörssin osakkeista seuraa.

Osakkeisiin sijoittamisen riskiä voi pienentää hajauttamalla eri toimialoille tai eri maanosiin ostamalla eri yhtiöiden osakkeita. Idea hajauttamisessa on se, että eri osakkeet nousevat ja laskevat eri aikaan. (Opi osakkeet 2010, 135.) Hajauttamista voi myös toteuttaa ajallisesti ostamalla osakkeita eri aikaan eli ei tule ostettua vain silloin kun on kallista. Vastaavasti ei myöskään silloin kun on halpaa, mikä pienentää tuottoja. (Hämäläinen 2005, 50.)

Osakkeet voidaan luokitella arvo- ja kasvuosakkeiksi. Kasvuyhtiöllä on kasvuosakkeita, kasvuyhtiön tunnistaa nopeasti kasvavasta liikevaihdosta ja siitä että yritys ei jaa omistajilleen juurikaan osinkoa, vaan käyttää voittonsa yrityksen investointeihin. Kasvuyhtiön osakkeiden nousuodotukset ovat suuret ja pääasiassa niiden tuotto koostuu arvonnoususta.

Arvo-osakkeet ovat vastaavasti niin kutsuttuja Blue chip yhtiöitä eli ovat vakaampia osakkeita, jotka maksavat suurempia osinkoja. Näiden osakkeiden tuotto syntyy pääasiassa osingoista. Arvo-osakkeen tunnistaa myös siitä että sen markkina-arvo on lähellä tasearvoa eli osakkeen P/B -luku on lähellä yhtä ja vähintään alle kaksi. Vastaavasti arvo-osakkeiden hinta suhteessa osakekohtaiseen tulokseen eli P/E -luku on alempi kuin markkinoilla keskimääräisesti.

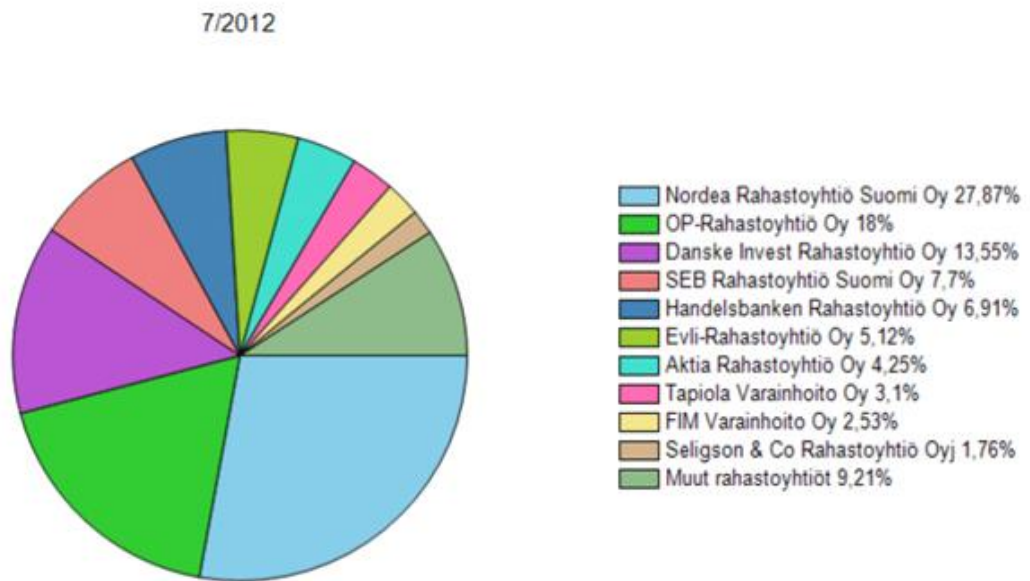
Osakkeiden tuotto-odotuksen suuruus pohjautuu siihen, että niissä on enemmän riskiä. Riski johtuu siitä että osakkeet ovat oman pääoman ehtoista rahoitusta yritykselle. Oman pääoman ehtoinen rahoitus maksetaan viimeisenä yrityksestä ulos, jos yritys joutuu vaikeuksiin.

Osakesijoittajalta siis vaaditaan korkeaa riskinsietokykyä ja mahdollisuutta pitkään ennalta suunnittelemaan sijoitusaikaan. Yleensä puhutaan, että alle 2000 euron osakesijoituksia ei kannata tehdä merkintä- ja säilytyspalkkioiden vuoksi. Jos haluaa siis kunnolla hajautetun osakesalkun jo alkuun, tarvitaan alkupääomaa salkun perustamiseen. Osakkeisiin sijoittaminen vaatii sijoittajalta kiinnostusta markkinoiden seuraamiseen ja tietoa markkinoiden toiminnasta.

2.1.3 Rahastot

Suomen markkinoilla on tarjolla suuri määrä erilaisia rahastoja, joita ylläpitää rahastoyhtiö. Rahasto toimii siten, että se kerää varoja merkintöinä sijoittajilta ja sijoittaa saadut varat eteenpäin rahastomäärityksen mukaisesti eri kohteisiin. Riippuen, onko rahasto kasvu- vai tuotto-osuuksiin jaettu, miten rahaston tuotot tuloutetaan sijoittajalle. Kasvuosuuksiin jaetussa rahastossa tuotot lisätään rahastopääomaan, kun taas tuotto-osuuksiin jaetussa rahastossa sijoittaja saa vuosittain osinkoja, joista täytyy maksaa veroa. (Kullas & Myllyoja 2010, 146 – 147.)

Alla olevassa kuviossa on markkinaosuudet eri rahastoyhtiöistä, josta nähdään että on kaksi Suomessa toimivaa pankkiryhmittymän rahastoyhtiötä jotka ovat keränneet suurimman osan rahastojen markkinaosuuksista, mutta voidaan puhua kolmen koplata.

Kuvio 3: Rahastojen markkinaosuudet

(Finanssivalvonta, rahastojen markkinaosuudet)

Nämä rahastoyhtiöiden rahastot voidaan jakaa kolmeen eri tyyppiin, tyyppejä ovat osakerahastot, korkorahastot ja yhdistelmärahastot (Kullas & Myllyoja 2010, 146 – 147).

Nimensä mukaisesti osakerahastot sijoittavat osakkeisiin, eli ne voivat olla vaihtoehtoina suorille osakesijoituksille. Osakerahastoja on erilaisia, erot johtuvat siitä mihin ne sijoittavat. Jakona voidaan pitää maantieteelliseen alueeseen sijoittavat, toimialaan tai tietyn kokoisiin yrityksiin sijoittavat rahastot (Lindström 2005, 215.) Jokaisessa rahastossa on salkunhoitaja joka tekee sijoitukset rahaston rajojen mukaan, kuitenkin korkeintaan 10 prosenttia koko sijoitusvarallisuudesta yhden yrityksen osakkeisiin. Jokaisella osakerahastolla on tuottotavoite, joka on sidottu kyseiseen rahaston sijoituskohteisiin sopivaan vertailuindeksiin esimerkiksi tietyn maanosan kehitystä mittaavaan indeksiin. (Kullas & Myllyoja 2010, 148.)

Korkorahastot sijoittavat korkoihin ja nämä voidaan jakaa kolmeen eri luokkaan: lyhyeen, keskipitkään ja pitkän koronrahastoihin. Nämä eroavat siinä, että ne sijoittavat erityyppisiin korkoinstrumentteihin. Lyhyen koronrahaston sijoituskohteet ovat alle vuoden kestäviä rahamarkkinasijoituksia. Näitä voivat

olla erilaiset valtion, pankkien tai yritysten liikkeelle laskemat korkoinstrumentit. Tällä hetkellä lyhyen koron rahastot, ovat suurenuslasin alla kannattavuutensa puolesta, koska korot ovat niin alhaalla. Pitkän koronrahasto sijoittaa yleensä joukkovelkakirjalainoihin joiden laina-aika on yli vuoden mittainen. Keskipitkän koronrahasto on näiden edellä mainittujen yhdistelmärahasto, joka sijoittaa kumpaankin riippuen rahastoon määritellystä tuotto-odotuksesta. (Puttonen & Repo 2003, 64.)

Yhdistelmärahastot sijoittavat nimensä mukaisesti sekä osake- että korkomarkkinoille. Näissä rahastoissa voidaan markkinatilanteen mukaan muuttaa painotusta korko- ja osakesijoitusten välillä. Kuitenkin sen puitteissa, mitä rahaston säännöissä on painotuksien rajoista sovittu. (Nordea 2012b.) Näiden painotusten pohjalta rahaston tuotto- ja riskitaso vaihtelee, yhdistelmä rahastoja on kritisoitu siitä että ne menestyvät huonosti pitkällä aikavälillä sekä niihin sisältyy suhteessa paljon riskiä (Pomell 2011).

Rahastoissa myös korkea tuotto on sidoksissa rahaston riskiin. Riskitasoa voidaan mitata volatiliteettia eli kuinka muutosherkkä rahasto-osuuden arvo on markkinoilla. Mitä suurempi volatiliteetti, sitä isompi riski. Riskisimpiä rahastoja ovat osakerahastot, pienin riski ja tuotto-odotus korkorahastoilla. Yhdistelmä rahastoissa yhdistyvät molemmat puolet. (Hämäläinen 2003, 167 – 168.)

Rahastot ovat luotu helpoiksi sijoituskohteiksi, voi ruveta kuukausisijoittajaksi pienellä summalla tai tehdä kerta sijoituksen ja rahastosta luovuttaessa ne on helppo myydä pois. Niille, jotka haluavat tietää tarkasti mihin rahansa sijoittavat, ei rahastosijoittaminen ole paras vaihtoehto, lopullisen sijoituskohteen tietää vain rahastonhoitaja itse. Rahastoista aiheutuu jonkun verran kuluja, yleisimpiä ovat merkintäpalkkio, lunastuspalkkio, mahdollisia ovat säilytyspalkkio ja hallinnointipalkkio. Palkkioiden määrä on rahastokohtaista, joten rahastojenkin kohdalla kannattaa vertailla rahastoja toisiinsa ainakin kulujen osalta. (Kullas & Myllyoja 2010, 153 – 154.)

2.1.4 Joukkovelkakirjat

Joukkovelkakirjalainojen liikkeelle laskijoina on yleensä pankki, valtio, yritys tai muu yhteisö, tämä on velkakirja, joka on annettu saadusta lainasta sijoittajalta tietyillä ehdoilla. Toisella nimellä joukkovelkakirjoja voidaan kutsua obligaatioiksi joissa tuotto muodostuu liikkeelle laskijan maksamasta korosta. Minimisijoitus joukkokirjalainaan on tuhat euroa ja sijoitus-aika vaihtelee vuodesta useisiin vuosiin. (Kullas & Myllyoja 2012, 140.)

Joukkolainan riski määräytyy liikkeellelaskijan mukaan ja samoin riskin suuruuden mukaan saatava kuponkikorko. Korkoa yleensä maksetaan vuosittain ja se on kiinteä, mutta voi olla myös vaihtuvakorkoinen eli korolla on tietty vaihtumispäivämäärä kesken laina-ajan. (Nikkinen, Rothovius & Sahlström 2002, 107 – 108.) Valtion velkakirjat ovat matalampi riskisiä, mutta niin on niiden tuottokin. Yritysten liikkeelle laskemissa on tuotto parempi, mutta niiden riskitkin ovat samassa suhteessa korkeammat. Joukkolainan liikkeelle laskija sitoutuu sopimuksessa tiettyyn korkoon ja pääomapalautuksiin. Sopimuksesta riippuen palautukset voidaan suorittaa takaisin sijoittajalle joko yhdessä tai useammassa erässä. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2002, 90 - 91.)

Saatavaan korkoon vaikuttavia tekijöitä on pääasiassa neljä. Yleinen korkotason korkeus määrää kuinka korkea korkoa liikkeelle laskettavasta joukkokirjalainasta on saatava. Mitä suurempi luottoriski, sitä suurempi saatava korko sijoittajalle pitäisi tulla. Mitä pidemmästä laina-ajasta on kyse, sitä suurempi korko. Joukkovelkakirjat ovat vaihtelevasti jälkimarkkinakelpoisia, eli myytävissä ennen eräpäivää, mitä heikompi tämä kelpoisuus on, sitä korkeampi korko. Myös missä etuoikeusasemassa liikkeelle laskijan omaan pääomaan velkakirja on, sen mukaan koron määrä määräytyy. Tämä tarkoittaa missä järjestyksessä maksetaan saatavat pois, jos liikkeellelaskija menee konkurssiin.

Joukkolainoihin sijoittaminen vaatii perehtymistä, koska jokaisella liikkeelle laskijalla on erilaisia ehtoja. Toisaalta tämä on hyvä, kun silloin joukkolainat sopivat monenlaiselle erilaiselle sijoittajalle, joka haluaa valita riskinsietokykyynsä sopivan lainan, valita ja tietää laina-ajan ja maksettavan koron jo tehdessään sijoitusta. Joukkolainaan sijoittajakseen ei tarvita suurta

pääomaa, ja vaikka laina on määräaikainen, sen voi myydä pois tarvittaessa ennen erääntymistä.

2.1.5 Indeksilainat

Indeksilaina on joukkovelkakirjalaina, jonka tuotto on sidottu johonkin kohde-etuuteen eli sitä kutsutaan strukturoiduksi sijoitustuotteeksi. Kohde-etuutena voi olla niin osake, osakekori, valuuttakurssi, hyödykejohdannaista tai hyödykejohdannaiskori. Indeksilainojen liikkeellelaskijoina toimivat pankit ja näitä voidaan markkinoida monella eri nimellä. (Finanssivalvonta 2010.)

Osa indeksilainoista on pääomaturvattuja erääntyessään, eli jos lainasta irtautuu kesken sijoitusajan, ei ole taattua että saa pääoman takaisin. Indeksilainan jälkimarkkinat ovat heikommat kuin osakemarkkinat. Kuitenkin voidaan sanoa että indeksilainat ovat matalariskisiä sijoituksia. Pääomaturvan lisäksi joihinkin voi sisältyä vähimmäiskorko, mutta pääasiallisesti tuotto syntyy siitä jos kohde-etuus nousee sijoitusaikana, saa sijoittaja luvattun tuoton. Sijoitusaika yleensä on neljästä viiteen vuoteen. (Kullas & Myllyoja 2010, 162 – 163 ; Hultkrantz & Masalin 2004, 233 - 234.)

Indeksilainaan sijoittaessa, pankki käy kauppaa sijoitetuilla varoilla.

Peruseriaatteena on että sijoitetut varat jaetaan kahteen osaan. Pienempi osa sijoitetaan valituille indeksin seuraamille markkinoille ja isompi osa varoista matalariskisille korkomarkkinoille jotta saadaan sen verran tuottoa että sijoitettu pääoma pystytään palauttamaan. (Nordea 2012c.)

Indeksilainassa on riskiä pääomaturvasta huolimatta, suurin riski on liikkeellelaskijariski eli jos liikkeellelaskija ei pysty maksukyvyttömyydestä johtuen palauttamaan sijoitettuja varoja. Indeksilainojen lainaehdot ovat monimutkaisia ja eroavat keskenään hyvin paljon, tämä hankaloittaa niiden vertailua toisiinsa. Sijoittajan kannalta on tärkeää tehdä tätä vertailua, itselle sopivien indeksilainaehtojen löytämiseksi ja ymmärtääkseen tämän monimutkaisen sijoitustuotteen toimintamekanismeja. Esimerkiksi indeksilainoissa on erilaisia tuotonlaskentamalleja käytössä joilla tuotto lasketaan ja palkkiot sijoitustuotteen hoitokuluina.

2.1.6 Vakuutus säästäminen ja eläkkeeseen varautuminen

Pankit ja vakuutusyhtiöt tarjoavat useita muita sijoitustapoja joilla voidaan yllä mainittuihin sijoitustuotteisiin toisella tuotteella sijoittaa. Näitä ovat vakuutussäästäminen, eläkesäästäminen PS -sopimuksen ja eläkevakuutuksen muodossa.

Kaikilla näillä tuotteilla pyritään varautumaan tulevaisuuteen, vakuutussäästämisen kohdalla puhutaan säästöhenkivakuutuksesta, joka voidaan jakaa vielä kahteen ryhmään, näitä ovat säästövakuutus sekä sijoitusvakuutus. Kummatkin ovat pitkäaikaissijoittamisen muotoja, säästövakuutuksessa säästetään tavallisesti kuukausittain ja sijoitusvakuutuksessa maksu maksetaan kerralla. (Puustinen 2008.)

Säästöhenkivakuutuksen lopettaminen ennen säästöajan päättymistä on usein kannattamatonta mahdollisten suurien kulujen takia. Tuotto muodostuu sen mukaan, onko vakuutus otettu laskuperustekorkoisesti kiinteän koron mukaisesti vai sijoitussidonnaisesti sijoittajan valitsemien sijoitusten mukaisesti. Yhdistelmät näiden välillä on mahdollisia. Sijoitussidonnaiseen vakuutukseen sisältyy enemmän riskiä sekä tuotto-odotus on paremmat. (Puustinen 2008.)

Eläkesäästämisestä puhuttaessa, puhutaan PS -sopimuksella säästämisestä ja vapaaehtoisesta eläkevakuutuksesta. Näillä voidaan kasvattaa tulevaisuudessa saatavaa eläkettä tai mahdollistetaan eläkkeelle aiemmin jääminen.

Eläkesäästämistä tuetaan myös verotuksen keinoin, verovähennyshyödyin. (Hultkrantz & Masalin 2004, 72 – 73.) Verovähennys hyötyjä ovat tällä hetkellä säästösumman vähennysoikeus verotuksessa ja verot maksetaan vasta, kun eläkettä aletaan maksaa (Finanssivalvonta 2011.) Eläkesäästämisessä on kyse sidotusta pitkäaikaissäästämisestä, varat saa nostettua vasta eläkeiässä vaikka säästämisen voi lopettaa milloin vain, poislukien tietyt poikkeustilanteet. (Poikonen & Silvola 2010, 31.)

PS -sopimuksesta puhuttaessa puhutaan siihen kuuluvasta PS -tilistä, jonka kautta varat voi sijoittaja ohjata haluamiinsa sijoituskohteisiin. PS -tili avataan pankissa, tilin käyttö on rajattua ja sitä voi käyttää vain siihen mitä sopimuksessa on

sanottu. (Poikonen & Silvola 2010, 49 – 50.) PS -sopimuksesta kertyvä tuotto riippuu palveluntarjoajasta ja valituista sijoituskohteista, palveluntarjoajaa valitessa kannattaa kiinnittää huomiota siis kuluihin ja mitä sijoitusvaihtoehtoja palveluntarjoajalla on tarjolla PS -sopimukseen. PS -sopimus toimii siten, että jos sijoitukset myydessä on kertynyt tuottoa sijoituksille, pääoma ja tuotot maksetaan PS -tilille, josta ne voi halutessaan sijoittaa uudestaan. Tässä sijoitusmuodossa myös kannattaa hajauttaa sijoituksia ja jakaa ne eri omaisuusluokkiin. (Taloussanomat 2012.)

Koska PS -tiliä koskee veroetu, mahdollisista myyntivoitoista ei tässä vaiheessa makseta veroa. Varoja voi nostaa kun lakisääteinen eläkeikä alkaa, pääperiaatteena on että varat nostetaan 10 ensimmäisen eläkevuoden aikana. Poikkeustapauksissa varat voi saada käyttöönsä ennen eläkeikää, näitä tilanteita on avioero, aviopuolison kuolema, vähintään vuoden kestänyt työttömyys, pysyvä työkyvyttömyys tai osatyökyvyttömyys. Varoja tulouttaessa maksetaan niistä veroa pääomatuloveroprosentin mukaan. Koska kyseessä on pitkäaikaissäästäminen, voi sijoittaja ottaa säästämisen alussa suurempaa riskiä ja pienentää riskiä eläkeiän lähestyessä. (Taloussanomat 2012.)

Eläkevakuutus on hiukan erilainen kuin PS -tili, siinä maksetaan vakuutusyhtiölle vakuutusmaksuja, joiden pohjalta eläkettä maksetaan. Tässäkin eläkkeen maksu alkaa sovitussa eläkeiässä ja se voi olla joko määräaikainen tai loppuelämän kestävä. (Kontkanen 2009, 135.)

Kuten aiemmin säästöhenkivakuutuksessa, eläkevakuutus voi olla laskuperustekorona tai sijoitussidonnaisuuden mukainen. Laskuperustekorollisessa eläkevakuutuksessa tuotto määräytyy sovitun koron ja mahdollisen asiakashyvityksen mukaisesti. Kun kyse on laskuperustekorokoisesta, vakuutusyhtiö sijoittaa varat. Sijoitussidonnaisessa taas tuotot muodostuvat sijoittajan valitsemien sijoituskohteiden arvon kehityksen mukaan. (Finanssivalvonta 2011.) Sijoitussidonnaisessa on mahdollista säästöaikana vaihtaa sijoituskohteita ilman veroseuraamuksia. (Kontkanen 2009, 136).

Eläkevakuutuksen kulut riippuvat vakuutusyhtiöstä, mutta yleensä niitä peritään maksetusta vakuutusmaksusta, vakuutuksen ylläpidosta ja vakuutuksen

takaisinnostamisesta. Kuluihin vaikuttaa vakuutusyhtiön valinta ja sopimukseen liitetyt sijoituskohteet ja palvelut. Esimerkiksi vakuutukseen voi liittää kuolemanvaraturvan, josta vakuutusyhtiöt perivät erillisen maksun. Kulut ovat vakuutusyhtiökohtaisesti joko kiinteitä, prosentuaalisia vakuutusmaksuista tai lasketaan kertyneestä säästöstä (Ylönen 2011.)

2.1.7 Kiinteistöt ja metsät sijoituskohteena

Tarkastelen tässä alaluvussa kiinteistöjä ja metsää sijoituskohteena. Kummatkin ovat hyvin erilaisia sijoituskohteita pankkien kautta tapahtuvaan sijoittamiseen verrattuna.

Kiinteistönä voidaan pitää omaan käyttöön hankittua asuntoa tai kiinteistön ostamista sijoitukseksi. Riippuen kumpaan käyttöön kiinteistö on hankittu, niin tästä voidaan saada tuottoja eritavalla. Sijoitukseksi hankitusta saadaan kiinteistön ollessa vuokrattuna kuukausittain vuokratuloa ja mahdollista arvonnoususta syntyvää myyntivoittoa kiinteistöstä luovuttaessa. Omaan käyttöön hankitussa kiinteistössä mahdollinen tuotto tulee vasta luovuttaessa asunnosta. (Hultkranz & Masalin 2004, 187).

Pohdittaessa kiinteistön hankkimista sijoitukseksi Kullas ja Myllyoja (2012, 202) suosittelevat seuraamaan kolmea tekijää, eli vuokratasoa, korkotasoa ja asuntojen hintoja. Näillä saadaan selville milloin on otollinen hetki hankkia sijoitukseen asunto, kun korot nousevat yleensä asuntojen hinnat laskevat, vastaavasti kun asuntojen hinnat laskevat, vuokratuotot nousevat. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että asunnon hankintahinnalla on merkitystä kuinka paljon siitä saadaan kuukausivuokran ja hoitovastikkeen erotuksella tuottoa.

Saatavaan vuokraan vaikuttaa, asunnon koko, sijainti ja asunnon kunto. Pienistä asunnoista yleensä pyydetään pinta-alaan suhteutettuna korkeampaa vuokraa, koska vuokralaisen vaihtuvuus elämäntilanteiden muuttuessa esimerkiksi voi olla isompi. Käytännössä jos pieni asunto on koko ajan vuokrattuna, niin tästä saa paremman tuoton kuin isommasta. Asunnon sijainnilla on merkitystä, siihen kuinka paljon siitä voi pyytää vuokraa tai mitä vuokralaiset ovat valmiita maksamaan. Asunnon kunnolla ja varustelutasolla on asunnon vuokraan

vaikuttava merkitys. On muistettava että tyhjillään oleva asunto ei tuota mitään, paremminkin aiheuttaa hoitokuluja. (Kullas & Myllyoja 2010, 203 - 204.)

Asunnosta saatava arvonnousu riippuu hyvin pitkälti ajoituksesta. Asuntojen hinnat vaihtelevat vuosittain ja asunnon osto ja myyntihetki vaikuttaa saatavaan tuottoon. On mahdollista saada 4 – 5 % vuosituotto, jos ostaa asunnon hintojen ollessa pohjalla ja myy kun hinta on korkeimmillaan. (Hultkranz & Masalin 2004, 188.) Jos tavoitteena on saada arvonnousun kautta kunnan tuotto, niin sijoittaja voi joutua pitämään asuntoa pitkään, eli tämän voi määritellä pitkänajan sijoitusmuodoksi. Yksi tapa miten voi ehkä tehdä voittoa myydessä, on ostaa huonokuntoinen asunto, remontoida se niin asunnon arvo voi nousta.

Koska kiinteistöt ovat konkreettisia, käsin kosketeltavia ja nähtävillä. Joten niitä pidetään turvallisena sijoituskohteena, kiinteistösijoittamisen pitkä historia luo turvallisuuden tunnetta. Aiemmin mainittuihin sijoitustuotteisiin verrattuna kiinteistösijoittaminen on yksinkertaisempaa ja helpommin ymmärrettävää. Kiinteistösijoittamiseen liittyy varjopuoliakin.

Kiinteistösijoittamisen riskit ovat asunnosta aiheutuvat odottamattomat kulut, asuntojen hintojen tippuminen. Vuokralainen voi jättää vuokran maksamatta joten tuottoa ei kerry. (Hultkranz & Masalin 2004, 186, 189 - 202.) Muita riskejä ovat ne että asunnolle ei löydy vuokralaista tai vuokralainen aiheuttaa vahinkoa asunnolle. Käytettynä riskien pienentämisen muotona on vuokravakuuden vaatiminen vuokralaiselta, tämä vastaa yleensä 1-2 kuukauden vuokraa. Pitkät ja kiinteät vuokrasopimukset ovat yksi muoto hallita riskejä, yrityksille vuokratuissa tiloissa nämä sopimukset ovat paljon pidempiä kuin yksityisellä. Yksityisellä voi olla vuokra-aika sopimuksessa esimerkiksi vuodeksi. Riskiä kannattaa hajauttaa myös tässä sijoitusmuodossa esimerkiksi sijoituksia eri kiinteistöihin tai muihin sijoitustuotteisiin. Asunnon voi vakuuttaa niin vuokranantaja tai/ja vuokralainen, mutta vakuutukset on syytä pitää voimassa. Usein omistaja huolehtii kiinteistön vakuuttamisesta, turvatakseen selustansa ja vuokralaiselle jää kotivakuutus ja tähän mahdollisesti liittyvät vastuuvakuutukset. (Salkku 2012.) Ison kuluerän voivat muodostaa ajoittain tehtävät remontit ja korjaukset kiinteistölle.

Sijoituskohteena kiinteistöt tai asunto-osaakeyhtiön osakkeet ovat kallis sijoituskohde, koska ne pitää ostaa kokonaisuutena kerralla. Ostosta aiheutuu ostohinnan lisäksi kuluina varainsiirtovero asunnon ostohinnasta laskettuna ja välityspalkkio, useimmiten tosin vain myytäessä. Kiinteistösijoituksen tekemiseen kuluu yleensä paljon aikaa, sijoituskohteen löytämiseksi ja myöhemmin myyntiin. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2002, 108 - 109.)

Metsä sijoituskohteena on erilainen kuin kiinteistö, vaikka riskitasoltaan ne ovat kummatkin matalariskisiä, tuotoiltaan metsää voi verrata valtion joukkokirjalainoihin. Metsä siis luokitellaan vakaaksi ja turvalliseksi sijoituskohteeksi, sijoittaessa metsään sijoittajan pitää huomioida tekevänsä sijoituksen pitkäksi aikaa. Metsän kohdalla tämä tarkoittaa 10 - 20 vuoden sijoitusta. Metsästä on mahdollista saada 3 - 4 prosentin reaali tuotto. Tuottoon vaikuttaa, minkälaista puustoa tilalla on. Puustoa myytäessä siitä saadaan sijoituksen tuotto. Tämä tuotto vaihtelee sen mukaan, paljonko puusta maksetaan. Riskit tässä sijoitusmuodossa on puuston myynnin hinnan muutokset, metsätuhot ja metsän taloudellisen käytön rajoitteet. Vakuutuksilla pystytään varautumaan luonnon aiheuttamiin riskeihin. Metsätilan/kiinteistön arvon saa selville, tilaamalla metsäkeskukselta metsäarvion. (Osuuspankki, a).

Metsään sijoittaessa täytyy muistaa niin kuin kiinteistöissä, että metsää pitää hoitaa ja uudistaa. Kun metsää on myyty, tilalle pitää istuttaa uutta puustoa. Kun metsä on kasvanut, siellä pitää tehdä harvennushakkuuta. Kun nämä tekee oikea aikaisesti, metsän arvo säilyy ja saatava tuotto metsästä on parempaa. (Osuuspankki, b).

2007 tehdyn lakimuutoksen pohjalta on nykyään mahdollista sijoittaa kiinteistöihin ja metsään rahaston kautta jos tällaisia on tarjolla riippuen pankkiryhmittymästä tai pankkiiriliikkeestä minkälainen tarjonta on. (Heiskanen 2007.) Kiinteistöihin pääsee rahaston avulla sijoittamaan alkaen 500 euron minimimerkinnällä. Rahaston liikkeelle laskijasta riippuen rahaston kuluja voi nostaa merkintä-, lunastus- ja hallintointipalkkio. Tuotosta voidaan laskea tuottosidonnainen palkkio, näin on osassa rahastoja. Suositus kiinteistörahastoon sijoittaessa on että sijoittaja varautuu pitkään sijoitusaikaan, eli esimerkiksi viiteen vuoteen. (Danske Invest)

3 SIOITTAJAPROFIILIN MÄÄRITTÄMINEN

Tässä luvussa käsitellään, miten sijoittajaprofiili määritellään, ja mitä on otettava prosessissa huomioon. Sijoittajaprofiili on terminä haastava, sen rinnalla käytetään sijoitussuunnitelma-, sijoitusstrategia- ja säästäjäprofiili-termejä jotka käytännössä tarkoittavat samaa asiaa sisällöllisesti, mutta ovat hiukan eri tasoilla. Sijoitussuunnitelma kerrotaan rakentuvan sijoitustavoitteista, sijoitusajan pituudesta, tuottotavoitteista ja sijoituskohteista, suunnitelmassa otetaan kantaa riskeihin ja niiden hallintaan. Sijoittaminen on jatkuva prosessi, jonka jokaisen vaiheen alussa pitäisi olla suunnitelma (Anderson & Tuhkanen 2004, 15.) Sijoittajaprofiili ja sijoitussuunnitelma on ajatuksen kanssa työstetty kartta, joka näyttää polun asetettuihin tavoitteisiin ja sitä olisi hyvä seurata tarkasti (Personal Finance 2012.)

Vesa Sainio toteaa haastattelussa, että sijoitusten suunnitteleminen ja omien tavoitteiden määrittäminen on tärkeää, jotta tunteet eivät rupea pyörittämään sijoittamista ja tehdä haitallisia ratkaisuja.

Yleensä sijoittamista harkittaessa vierailaan jossakin pankissa, näissä tarjotaan sijoitusneuvontaa. Sijoitusneuvonnassa on eroja pankkien välillä, erot tosin ovat vähäisiä. Sijoittajaneuvonnassa keskustelun pohjalta kerätään tietoja tulevan sijoittajan sijoitustavoitteista, riskinsietokyvystä ja sijoitushorisontin pituudesta. MiDIF -direktiivi ja arvopaperilaki ohjaa sijoitusneuvonnan aikana käytäväksi soveltuvuusarviointia ja asianmukaisuusarviointi, nämä dokumentoidaan. Sijoitusneuvonnan pohjalta tehtävä sijoittajaprofiilin laajuus ja tietokoneavusteisuus riippuu pankista. Sijoittajaprofiileja on tehty jo ennen 2007 voimaan tullutta MiDIF -direktiiviä. Haastatteluissa ilmeni että direktiivi on tehnyt sen, että profiilin määrittäminen on ohjeellisempaa, organisoidumpaa ja dokumentointi tarkempaa.

Haastateltavat suosittelivat, että kaikki harkitsevat tai jo sijoittavat laatisivat sijoittajaprofiilin ja että sijoittajat pysyisivät valitsemassaan strategiassa. Haastateltavat totesivat että henkinen puoli sijoittajalla on sijoittajalle pahin kompastuskivi sijoittamisessa, seuraavina kompastuskivinä ilmeni sijoittaminen ilman tietämystä, miten sijoitustuote toimii. Esimerkiksi jos sijoittaja sijoittaa

osakkeeseen, on tärkeä tietää mistä ostetun osakkeen taustalla oleva yritys tekee ja kerää liikevaihtonsa. Kompastuskivinä mainitaan myös sijoittajan ajankäytön ja kiinnostuksen, eli sijoituksiaan pitäisi seurata. Muina ilmeni puutteellinen hajautus ja nuorilla miehillä uskomukset omista sijoittajakyvyistään.

Kuvio 4: Sijoittaminen prosessina

Sijoittaminen prosessina, on muutakin kuin sijoitussuunnitelma, sijoittaminen ja sijoituksista irtautuminen. Se on myös kulutuksen ajoittamista, nykyhetkestä tulevaisuuteen varallisuuden siirtämistä pyrkimyksenä lunastaa korkoa kasvanut sijoitettu pääoma myöhemmin kulutettavaksi. (Nikkinen ym. 2008, 10 - 14.)

Riippuen pankista sijoittaminen nähdään 3 - 5 vaiheisena prosessina. Esimerkiksi prosessina nähdään suunnitelma, sijoittaminen, salkun huoltaminen ja irtautuminen riskisimmistä sijoituskohteista tavoitteen lähestyessä.

Seuraavassa luvussa käsitellään haastattelujen pohjalta, sijoittajaprofiilin taustalla vaikuttavia talousteorioita. Talousteorioiden paikkaansa pitävyydestä on montaa näkemystä, joista yhdysvaltalaisen veteraanisijoittaja Warren Buffetin lausuma on yksi tunnetuin ”Menestyäksesi sijoittajana sinun ei tarvitse ymmärtää beetaa, tehokkaita markkinoita, modernia portfolioteoriaa, option hinnoittelua eikä kehittyviä markkinoita. Mielestämme sijoitusalan opiskelijat tarvitsevat vain kaksi tärkeää kurssia: kuinka hinnoitella liiketoiminta ja miten ajatella pörssikursseista.” (Elo 2009).

3.1 Talusteorioiden sijoittajaprofiilin takana

Osa haastatelluista tiesi mihin sijoittajaprofiilit pohjautui MiDIF:n ja arvopaperilain lisäksi, kolme seitsämästä haastatellusta sanoi sijoittajaprofiilien pohjautuvan Markowitzin portfolioteoriaan ja tästä kehiteltyyn moderniin portfolio teoriaan. Harry Markowitzin portfolioteoria on julkaistu 1952 nimellä ”Portfolio Selection” (Journal of Finance 1952). Harry Markowitz havaitsi tuolloin, että eri osakkeiden tuotot korreloivat systemaattisesti keskenään, joten sijoitussalkun kannalta paras hajautus- ja tuottohyöty saadaan valitsemalla sellaisia osakkeita joiden tuotot korreloivat mahdollisimman vähän keskenään. Tällöin toisten osakkeiden laskiessa osa salkussa olevista osakkeista kompensoi kurssinousulla salkun kehitystä. Tämä tarkoittaa, että sijoitussalkun riski pienenee, vaikka tuotto-odotus pysyy samana.

Taloustieteilijä James Tobin jatkoi portfolioteorian kehittelyä vuonna 1958 artikkelissaan, ”Liquidity preference as behavior towards risk” (The Review of Economic Studies 1958). Tobin hahmoitteli varallisuuden allokointiteorian, jossa otti sijoitussalkun yhdeksi sijoitusinstrumentiksi riskittömän koron jolla oli tarkoitus säädellä salkun riskitasoa. Allokointiteorian pohjalta sijoittaja tietää missä suhteessa tulisi valita arvopapereita ja riskittömiä korkosijoituksia salkkuunsa.

William Sharpe yksinkertaisti Markowitzin ja Tobinin teorioita vuonna 1964 capital asset pricing-mallilla eli CAPM-mallilla. Sharpen mallissa osakkeiden tuottoja ei vertailla keskenään, vaan markkinaportfolion tuottoon. Mallissa osakkeen riskiä mitataan Beta-kertoimella, joka kertoo sijoittajalle osakkeen riskitasosta ja markkinaportfolion välisestä suhteesta. Käytännössä CAPM-malli on osakkeiden hinnoittelumalli, jolla voidaan määrittää osakkeen riskin mukainen hinta.

Edellä mainittuihin kolmeen teoriaan pohjautuu Moderni portfolioteoria, joka antaa työkalun analysoida sijoituspäätöksiä. Oman hankaluutensa tuo se, että sijoitusmarkkinoiden oletetaan noudattavan tehokkaiden markkinoiden teoriaa, eli sijoitustuotteiden hintojen oletetaan muodostuvan siitä tiedosta, mikä on kaikkien tiedossa samanaikaisesti. Näin ei aina ole, vaan sijoitusmarkkinoiden

erikoisuuksiin kuuluvat anomaliat eli poikkeavat säännönmukaisuudet, joille ei löydy selitystä perinteisistä talousteorioista. Joten taloustieteen teorioita pitää katsella huomioiden käyttäytymistieteen osa-alueet esimerkiksi markkinapsykologia talouden kriiseissä ja kuplissa (Lindström 2005.)

Nämä anomaliat voivat johtua verotuksesta tai ihmisten käyttäytymisestä, joihin markkinat eivät ole ehtineet reagoida. Mitä enemmän anomalioita on tutkittu tieteellisesti, sitä enemmän niitä tiedetään ja sitä epävakaimmiksi niiden uskotaan muuttuneen. Zhijian Huangin tutkimuksessa "Real-Time Profitability of Published Anomalies: An Out-of-Sample Test" vuodelta 2009 milwaukeen yliopistossa näyttää siltä että vaikka anomaliat on löydetty ja julkaistu 2-3 tieteellisessä julkaisussa niin tämä ei ole poistanut kaikkia anomalioita (Huang 2009).

Tunnetuin anomaliota on tammikuu-ilmiö eli tammikuun ylituotto. Tämä tarkoittaa että sijoitustuotteiden hinnat nousevat tammikuun ensimmäisen viikkojen aikana joulukuun lopun arvoja korkeammalle. Muita vastaavia on joulukuun suuri kaupankäynti, kun erityisesti instituutio-sijoittajat tekevät järjestelyjä salkuissa. Lomailmiö on lomien aikana eli kurssit nousevat ja lomatunnelmat tarttuvat pörssiin. Osinkotuottoilmiö ilmenee siten, että niiden yritysten osakkeilla, joilla on parempi osinkotuotto pärjäävät keskimääräistä paremmin pörssissä. Instituutio-ilmiö eli instituutiosijoittajat, eivät seuraa pääsääntöisesti pieniä yrityksiä, joten yksityissijoittajalla on etulyöntiasema näiden mahdolliseen parempaan kehitykseen. Yllätystuloksen tehnyt yhtiön kurssi nousee tai laskee pidemmällä aikaa, kuin mitä tiedon saatavuudesta voitaisiin ajatella. Vastaavasti jos tulosjulkistus myöhästyy ilmoitetusta päivästä, niin osakkeen kurssi lähtee laskuun (Siegel, 305 - 318.)

Näiden lisäksi on muita anomaliota sijoitusmarkkinoilla, joko jo tutkittuja tai sellaisia mitä ei ole vielä huomattu ja nimetty. Jos joku tällaisen anomalian löytää ennen muita, tätä voisi hyödyntää omassa sijoittamisessaan näiden yllä mainittujen lisäksi. Tosin uuden anomalian havaitsemiseksi pitäisi käydä todella paljon kvantitatiivista materiaalia lävitse.

On muistettava että taloustiede ei anna koko totuutta, vaan on vielä nuori tieteenala. Mikro- ja makroteoriat taloustieteessä täydentävät toisiaan selittäessä

talouden nousu- ja laskukausia. Rahoitusteoriassa on tutkittu psykologisia vaikuttimia jo parin kymmenen vuoden ajan, jos ei jo pidempään. Sijoitustuotteiden kurssit heiluvat sijoittajien sentimentin mukaan. Sijoituspäätöksiä ohjaavat muun muassa tappiokammo, liika itseluottamus ja tunnesiteet. Nämä alkukantaiset ihmisten vaistot vaikuttavat kokonaisuun kansakunnan talouteen, esimerkiksi asuntokupliin, nousu- ja laskukausiin taloudessa ja pörseissä. Vaikka tuntuu järjenvastaiselta että miten amerikan asunto-ongelmat vaikuttavat Suomessa esimerkiksi opettajan arkeen, niin tämä selittyy psykologilla tekijöillä ja nykyaikaisella informaation määrällä. Näistä syntyy eräänlainen sulatusuuni tiedolle ja siihen reagoidaan esimerkiksi sijoitustuotteiden hinnoissa. (Akerlof & Shiller 2009).

3.2 Sijoittajan tavoitteet (ja sijoitustilanne)

Sijoittajaprofiilia määriteltessä aloitetaan lähtötilanteesta ja sen tarkastelusta. Se millaiset lähtökohdat tulevalla sijoittajalla on varallisuuden suhteen, vaikuttaa siihen millaisiin sijoituskohteisiin voi sijoittaa ja mihin hänen kannattaa sijoittaa. (Pesonen 2011, 32.) Esimerkkinä lähtökohdista voidaan pitää sitä, että sijoittaja on aloittamassa sijoittamista palkkatuloista sivuun vedetyillä säästöillä tai saadusta perinnöstä.

Sijoittaminen on osa koko taloudellista tilannetta. Se kuinka suuresta sijoituksesta on kyse verratessa sitä muuhun varallisuuteen, määrittelee kuinka suuria riskejä kannattaa ottaa. Sijoittajaprofiilia määriteltessä pitäisi selvittää kaikki varallisuus ja velat. Näistä puhuttaessa tarkoitetaan niin asuntoa, pankkitalletuksia, nykyisiä sijoituksia ja lainoja. Varojen ja velkojen erotus kertoo, sijoittajan nettovarallisuuden. Varallisuutta ja velkoja pohtiessa on myös hyvä pohtia tulevia tuloja ja menoja mitä sijoittajalla on, ne kertovat mahdollisesti tulevista rahantarpeista, jotka rajaavat mahdollisen sijoituksen aikaa ja mikä on kannattava riski. (Anderson & Tuhkanen 2004, 22.)

Sijoittamista aloittaessa on tärkeää myös määritellä, miksi on sijoittamassa. Halutaanko olemassa oleva pääoma saada tuottamaan, turvata vai säilyttää? Sijoittajan on pohdittava haetaanko sijoituksella tulovirtaa esimerkiksi

palkkatulojen rinnalle vai sijoituksen arvonnousua, vai molempia. Tämä vaikuttaa olennaisesti minkälaisia sijoituskohteita, tavoitteen saavuttamiseksi on sijoittajan valittava. Tästä syystä on tärkeää määritellä erillisiä tuottotavoitteita jokaiselle sijoitukselle. Sijoittajan tavoite miksi sijoittaa eli onko sijoittajalla tavoitteena asunnon osto, eläkkeelle jääminen, nämä kaikki vähän muuttavat keinoja millä voi tätä varten sijoittaa. Se kuinka pitkäksi aikaa sijoittaja on valmis sijoittamaan tai on mahdollista sijoittaa, määrittelee osaltaan mihin sijoittaja voi sijoittaa.

Sijoittajan ollessa selvillä millaisilla tavoitteilla on sijoittamassa, voidaan laskea tuotto-odotuksia ja summia millä asetettu tavoite on mahdollista saavuttaa. Se että tavoitteet on määritelty ennalta, helpottaa jatkossa sijoitusten arvonkehityksen arviointia ja seuraamista. Tuottotavoitteiden on tarkoitus olla suuntaa-antavia eli niistä ei kannata tehdä sentilleen tarkkoja (Pesonen 2011, 32 - 33.) Kun asettaa tuotto-odotuksia kannattaa myös muistaa, että sijoittamisessa on kuluja joita on hyvä myös arvoida. Sijoittamisen kulut vaikuttavat suoraan siihen, että kuinka nopeasti tuotto-odotus on saavutettavissa. Sijoittajan kannattaa siis vertailla sijoitustuotteita ja niiden tarjoajia, löytääkseen ratkaisun millä on mahdollista mielekkäässä ajassa päästä tavoitteeseensa. (Kullas & Myllyoja 2010, 129.)

Yksi kulu jota ei kannata unohtaa tuottotavoitteita määrittäessä, on verotus. Sijoituksista saaduista tuloista maksetaan veroa jollakin syklillä, nämä pienentävät saatuja tuottoja. Pääomatuloista verotetaan Suomessa 30 prosentin mukaan alle 50 tuhannen euron olevista ja tämän yli menevistä 32 prosentin mukaan. Pääomatuloveroa kerätään osingoista, vuokratuotoista, arvopapereiden lunastusvoitoista ja muista sijoitustoiminnan tuotoista. Korkotuloista vero kulkee lähdeveron nimellä, ja se on aina 30 prosenttia. Jos sijoittaja on kärsinyt myyntitappioita kyseisenä vuonna tai aiemmin tiettyjen vuosien aikana, niin näitä voi vähentää kyseisen vuoden verotuksessa ja siten pienentää saaduista voitoista perittävää veroa. (Verohallinto 2012.)

3.3 Sijoitusaika

Sijoitusajasta puhuttaessa, tarkoitetaan aikaa jonka varat ovat sidottuina eri sijoituskohteisiin. Sijoitushorisontista puhuttaessa tarkoitetaan suunnitelmaa

kuinka pitkäksi aikaa sijoitus ollaan tekemässä, nämä kummatkin vaikuttavat sijoituskohteiden valintaan. (Säästöpankki 2012.)

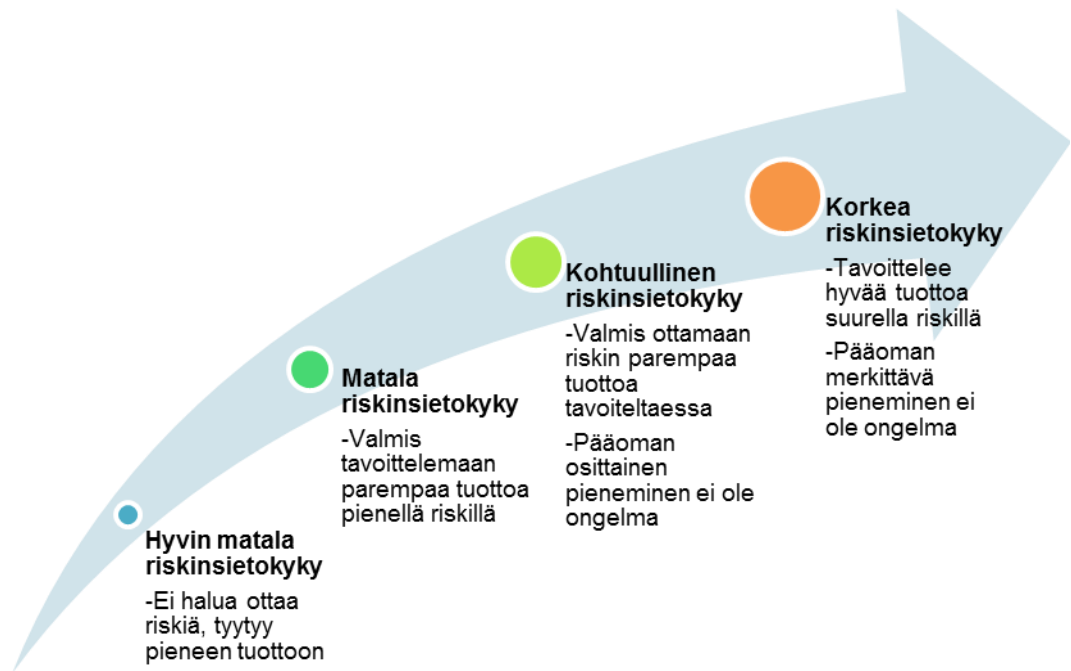
On olemassa sanonta, että ”Aika on sijoittajan paras ystävä”. Tämä pohjautuu siihen että pitkällä aikavälillä sijoitukset yleensä tuottavat paremmin, kun aika tasoittaa markkinoiden heilahtelua. Haastatteluissa ilmeni, että sijoittajaprofiileissa sijoitusaika määritellään 3-5 kategoriaan. Ajat vaihtelevat alle kolmesta vuodesta yli kahteenkymmeneen vuoteen profiilissa kerrallaan.

Sijoitusaika voi olla muutamasta päivästä vuosikymmeneen, tämä vaihtelee sen mukaan koska sijoitettavia varoja tarvitaan. Jos ei ole tiedossa milloin varoja tarvitaan, kannattaa suosia pitkän ajan sijoittamista. Sijoitusaika on yksi kolmesta osasta joka vaikuttaa sijoittajaprofiiliin, muut osat ovat aiemmin olleet tuotto-odotukset ja seuraavassa luvussa oleva riskinsietokyky. (Anderson & Tuhkanen 2004, 32 – 33.)

3.4 Sijoittajan riskinsietokyky

Riskillä sijoittamisessa tarkoitetaan tappion ja voiton mahdollisuutta ja epävarmuutta saatavista tuotoista. (Pesonen 2011, 27 – 28). Rahoitusteoriassa riskillä tarkoitetaan tuoton vaihtelua. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 23 - 24). Jos sijoittaessa voisi poistaa kokonaan riskit, ei olisi mahdollisuutta tuotto-odotuksiin.

Sijoittajille on saatavissa monenlaisia ohjeita siitä, missä suhteessa varoja voisi mihinkin jakaa. Se että sopivatko nämä kyseiselle sijoittajalle riippuu henkilön riskinsietokyvystä. Riskinsietokyvyn pohtiminen on tärkein osa sijoittajaprofiilia laadittaessa, ainoastaan sijoittaja itse pystyy sanomaan, millaista riskiä hän pystyy kestävänsä. Riskinsietokyky yleensä määritellään sijoittajan taidoksi suhtautua tappion syntymiseen. Esimerkiksi mikä riskitaso vie yöunet tai aiheuttaa levottomuutta. (Malkiel 2011, 352 – 353).

Kuvio 5: Riskinsietokyky

(Kallunki, Martikainen & Niemelä 2002, 33.)

Usein sekoitetaan riskinsietokyky ja riskinkantokyky, jotka ovat eri asioita. Riskinkantokyky määräytyy henkilön iän ja tulolähteensä pohjalta. Esimerkiksi mitä nuorempi sijoittaja on kyseessä, sitä suurempi hänen riskinkantokykynsä on. Tämä määritelmä pohjautuu sille, että nuoremmalla sijoittajalla on vielä vuosia jäljellä hankkia palkkatuloja ja muutenkin aikaa odottaa, kuin esimerkiksi juuri eläkkeelle jäänyt sijoittaja. Ajatuksena on, että nuorempi pystyy kattamaan mahdollisia tappioita myöhemmin kertyvällä varallisuudella paremmin. (Malkiel 2011, 349 - 350.) Toisaalta pitkä sijoituskokemus voi kasvattaa sijoittajan riskinottoa. (Pesonen 2011, 35.)

Riskinsietokykyyn vaikuttaa riskinottohalukkuus, sijoitusaika, rahantarve sijoitusaikana, kokonaisvarallisuus, tulot ja sijoituskokemus. Nämä voivat vaihdella suuresti sijoittajasta riippuen, joten jokaisen pitää löytää itselleen sopivin riskitaso ja tähän sopiva tuotto-taso. Sijoittamiseen suunniteltu tai käytetyn varallisuuden suhde kokonaisvarallisuuteen kertoo sen, kuinka korkean riskin salkulle voi ottaa. Mitä pienempi osuus sijoitussalkku on

kokonaisvarallisuudesta sitä suuremman riskin voi ottaa, riippuen sijoittajan riskinsietokyvystä. (Erola 2009, 146).

Koska riski ja tuotto ovat sidoksissa toisiinsa, mitä suurempi tuotto halutaan, sitä suurempi riski on otettava. Kuten aiemmin todettiin, osakkeet ovat olleet tuottavin sijoitus pitkällä aikavälillä, sillä näissä on suurin riski. Tätä riskin tasoa voi seuraavasta luvusta tarkastella tarkemmin kaaviosta 6. Jos sijoittajalla on korkea riskinsietokyky ja pitkä sijoitusaika, sitä enemmän voi valita osakkeita sijoitussalkkuun. (Koistinen 2011.)

Pesosen (2011, 33 – 34.) mukaan sijoittajat voidaan jakaa riskinsietokyvyn pohjalta kolmeen eri luokkaan varovainen, maltillinen ja tuottohakuinen.

Varovainen sijoittaja haluaa siis säilyttää sijoituksensa arvon ja sijoitusten riskin pitäminen pienenä on tärkeää. Maltillinen sijoittaja pyrkii hallittuun sijoitusvarallisuuden kasvattamiseen ja hyväksyy paremman tuoton saavuttamiseksi kohtalaisen riskin. Tuottohakuinen sijoittaja pyrkii sijoitusten nopeaan arvonkehittymiseen ja sijoitushorisontti on pitkä, hyväksyy tavallista suuremman riskin ja voimakkaan sijoitusten arvonvaihtelut. Haastattelussa ilmeni, että keskusteluissa asiakkaiden kanssa riskinotto-kyvystä pyritään puhumaan enemmän kuin mitä MiDIF:n ja arvopapalain pohjalta pitää sijoittajan kanssa keskustella.

Seuraavassa luvussa käsitellään yleisimpiä riskejä, näitä on Andersonin ja Tuhkasen (2004, 36.) mukaan korkoriski, inflaatoriski, luottoriski, uudelleensijoitusriski ja valuuttariski.

3.4.1 Yleisimmät riskit

Sijoitustuotteita valitessaan kannattaa miettiä ensisijaisesti tuotto-odotustaan sekä myös minkälaista riskiä on valmis ottamaan. Yleisimpiä riskejä ovat korkoriski, markkinariski, inflaatoriski, likviditeettiriski, valuuttariski ja maariski.

Korkoriski on korkotason muutoksesta aiheutuvaa arvopaperin hinnanvaihtelua. Kun muut tekijät pysyvät paikallaan korkojen nousu laskee arvopaperin hintaa, vastaavasti korkojen lasku nostaa. Tämä johtuu arvopaperien hinnan

laskentatavasta, ja vaikuttaa suuremmin velkakirjoihin kuin osakkeisiin. (Nikkinen, Rothovius & Sahlström 2002, 29.) Korkoriski pitää huomioida ja pyrkimään ennakoimaan varsinkin jos sijoitetaan arvopapereihin joiden tuotto on suoraan sidottu määriteltyyn korkoon. Näitä ovat kaikki velkakirjat, esimerkiksi joukkovelkakirjalainat jos korkotaso nousee, niin lainan myyntiarvo laskee.

Koko markkinoiden heilumista, sitä kutsutaan markkinariskiksi. Markkinariski vaikuttaa eritoten osakkeiden tuottoihin, vaikka koskee muitakin. Markkinariski kerääntyy yritysten ulkopuolisista tekijöistä, näitä ovat talouden vaihtelut (syklit), sodat, talouden rakenteelliset muutokset ja kuluttajakäyttäytymisen muutokset. (Nikkinen, Rothovius & Sahlström 2002, 29.) Viimeisin suurin markkinariskin osoitus on vuodelta 2008, rahoitusmarkkinoita kohdanneen kansainvälisen kriisin seurauksena. Tämä näkyi Helsingin pörssin kaikkien osakkeiden markkina-arvon sulamisessa (Suomen Pankki 2012).

Inflaatoriski, eli ostovoimariski vaikuttaa kaikkialle myös nimellisesti riskittömiin sijoituskohteisiin. Inflaatoriski tarkoittaa sitä, että sijoitetun summan arvo ei olekaan tulevaisuudessa yhtä suuri kuin sijoitushetkellä. Inflaatoriski on yhteydessä korkoriskiin, yleisen korkotason noustessa inflaatiokin kiihtyy (Nikkinen, Rothovius & Sahlström 2002, 29.)

Kuten aiemmin todettiin sijoittamisen alkuun kappaleessa, niin kuluttajahintaideksin ollessa vuonna 2011 3,4 prosenttia ja tämän kuvaavan inflaation kehitystä Suomessa (Tilastokeskus 2012). Suomalaisen sijoittajan olisi saatava sijoitukselleen vähintään 3,4 prosentin vuotuinen tuotto vuonna 2011, jotta sijoitetun pääoman arvo pysyisi samana tai nousisi. Inflaatiota ja kuluttajahintojen kehitystä on mahdotonta ennustaa, joten sijoituspäätöksiä tehdessä apukeinona voisi käyttää sijoitusmuotojen reaalikorkoja tai laskea sellainen. Reaalikorko tarkoittaa sijoituksen todellista korkoa, josta on inflaatio vähennetty (Lindholm, Arola, Jalonen, Kauppinen 2010, 100).

Liikeriski tarkoittaa toimialaan tai toimintaympäristöön kohdistuvaa riskiä (Nikkinen, Rothovius & Sahlström 2002, 29.) Kuluttajakäyttäytymisen muutokset toimintaympäristössä ovat esimerkiksi sitä joka vaikuttaa liikeriskin kautta

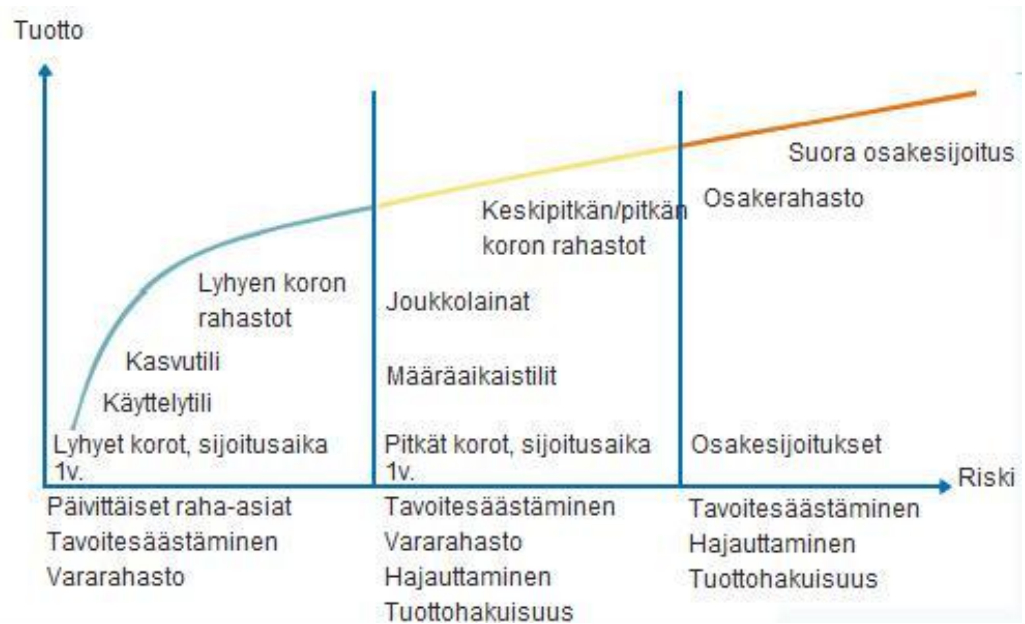
kaikkiin toimialan yrityksiin. Tässä on yrityskohtaisia eroja kuinka hyvin mikäkin yritys on valmistautunut ja selviytyy niistä.

Likviditeettiriski koskee toissijaisia markkinoita, joilla arvopaperin kauppaa käydään sijoittajan ja sijoittajan välillä. Likviditeettiriski on sitä, kuinka nopeasti sijoitus on mahdollista ostaa tai myydä, mitä helpompaa ja kuluttomampaa sitä likvidimpi sijoitus on. (Nikkinen, Rothovius & Sahlström 2002, 29.)

Jos sijoitetaan euroalueen ulkopuolelle, sijoituksessa on otettava huomioon valuuttariski. Sillä ei voi olla varma, millä valuuttakurssilla sijoitus saadaan vaihdettua takaisin omaan valuuttaan. (Nikkinen, Rothovius & Sahlström 2002, 30.)

Maariski tarkoittaa sitä, että kohdamaa, johon sijoitus on tehty, ei pysty vastaamaan veloistaan ja taloudellista sitoumuksistaan tai kohdemaassa tapahtuu poliittisia tai yhteiskunnallisia muutoksia, jotka heijastuvat yritysten toimintaan toimialalla, tai koko markkinoilla. Tälläisenä toimialakohtaisena esimerkkinä voidaan pitää Suomessa vuodesta 2012 tullut sanoma- ja aikakauslehtien arvonlisävero. Veron on odotettu pienentävän painettujen lehtituotteiden kysyntää, tämä vaikuttaa suoraan alan yritysten tulokseen ja edelleen niiden osakkeiden arvoon.

Sijoittamiseen sisältyy aina monia riskitekijöitä, ja eri riskit vaikuttavat eri tavalla eri sijoitustuotteissa. Mitä riskisempi sijoitustuote on sitä suurempi mahdollisuus parempaan sijoituksen tuotto-odotukseen on. ilman riskiä ei voi olla tuottoja. (Pesonen 2011, 27 – 28.)

Kuvio 6: Sijoituskohteiden riskikartoitus

Kun sijoittaja tavoittelee suurempaa tuottoa, pitää olla valmis ottamaan pieni riski pääoman mahdollisesta alentumisesta. Sijoituksen riski on hyvä ymmärtää kuvaamaan niin voittoa kuin tappiota (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 23). Keskeinen kysymys on kuinka paljon sijoittaja on valmis kestämään sijoituksensa arvon laskua. Sijoittajan tuotto-vaatimus ja riskinsietokyvyn tasapaino on tärkeää, silloin sijoittaminen ei esimerkiksi vie yöunia. Riskinsietokyvyn tunnistaminen sijoittamista aloittaessa ja elämäntilanteen vaihtuessa matkan varrella on yksi sijoittamiseen liittyviä tärkeitä kysymyksiä. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 24).

Ainoa ja paras keino suojautua riskiltä on hajauttaminen niin ajallisesti kuin sijoittaa hajautetusti eri sijoituskohteisiin. Hajauttaa voidaan niin maittain, toimialaluokittain, omaisuusluokittain. (Hämäläinen 2005, 61). Tätä käsitellään tarkemmin luvussa hajauttaminen.

3.5 Sijoittajan arvostusperiaatteet

Haastatteluissa selvisi, että sijoittajaprofiilin määrittämisessä sijoittajan arvostusperiaatteet eivät nouse esille, vaan nämä vaikuttavat siihen mitä asiakkaille voidaan pankin suunnasta tarjota. Nykyään enemmän näkyy eettinen sijoittaminen, naiset sijoittajina ovat erikoistuneet tähän.

Sijoittajan arvostusperiaatteista puhuttaessa, puhutaan yleensä sijoitusstrategioista. Sijoitusstrategioita arvioitaessa markkinatehokkuus on tärkeä käsite, markkinatehokkuutta käsiteltiin aiemmassa kappaleessa talousteoriat sijoittajaprofiilien takana. Markkinoiden tehokkuudessa on eroja, markkinat voidaan tehokkuudeltaan jakaa kolmeen luokkaan. Näitä luokkia ovat heikosti tehokkaat-, puolivahvasti tehokkaat- ja vahvasti tehokkaat markkinat. Puolivahvoilla markkinoilla tilinpäätöstietoja arvioimalla ei ole mahdollista parantaa kaupankäynnin tuloksellisuutta. (Leppiniemi 2005, 116- 118.) Vahvasti tehokkailla markkinoilla sijoituskohteiden hinnat sisältävät, kaiken julkistetun informaation ja sekä myös kaikki julkistamaton tieto, eli myös sisäpiiritiedon. (Knüpfner & Puttonen 2009, 165.)

Sijoitusstrategioita on olemassa useampia, arvosijoittaminen, kasvusijoittaminen, pääomaturvattu sijoittaminen, vastuullinen sijoittaminen. Haastatteluissa nousi esiin, että tulevaisuudessa sijoittajaprofiilia määriteltessä sijoittajan arvostusperiaatteet pitäisi tulla esiin ja näkyä profiilissa. Eritoten keskustelua herätti vastuullinen sijoittaminen, ja sen näkyminen yksityishenkilöiden sijoittajaprofiilissa ja sijoitussalkuissa.

Pääomaturvattu sijoittaminen on nimensä veroinen, tämän strategian pyrkimyksenä on ensisijaisesti turvata pääoma, toissijaisena tulee pyrkimys tavoitella voittoa sijoitukselle. Sijoituskohteena pääomaturvatusta sijoittamisesta on pääomaturvatut sijoitustuotteet jotka on rakennettu yhdistelemällä määrääaikaistalletuksia, lyhyen koron rahastoja ja pääomaturvattuja tuotteita. Tavallisena pääomaturvattuna tuotteena pidetään indeksilainaa. Näitä muita strategioita käsitellen vastuullisen sijoittamisen vertailun takia seuraavissa kappaleissa.

3.5.1 Arvosijoittaminen

Arvosijoittaminen on sitä, että sijoittaja yrittää sijoituskohdetta analysoimalla löytää ali-arvostetun sijoituskohteen. Arvosijoittajat siis tutkivat yrityksen liikeideaa, kannattavuutta taloudellista asemaa, markkina-asemaa, asiakarakennetta ja johdon kyvykkyyttä. Yksi haastatelluista sanoi olevansa analyyttinen ja olevansa arvosijoittaja. Tällaiselle sijoittajalle on tärkeää osakkeen hinta suhteessa nettovarallisuuteen ja tulokseen. Toinen vaikuttava tekijä on yrityksen osingonmaksukyky ja – halu. (Lindström & Lindström 2011, 62 - 63.)

Arvosijoittajan periaatteisiin kuuluu siis:

- valtavirtaa erisuuntaan uskominen osto- ja myyntipäätöksiä tehdessä
- riskin minimointi arvoimalla yrityksen osakkeen todellista arvoa
- sijoitusstrategiansa kurinalainen noudattaminen
- pörssin pitkän aikavälin trendin hyödyntäminen sekä
- Sijoituspäätöksen tekeminen kohteen olemassa olevien kassavirtojen perusteella. (Lindström & Lindström 2011, 137.)

Haastattelussa ilmeni, että arvosijoittamista noudattavan sijoittajan suunnitelma on pitkän aikavälin ja sitä noudatetaan kärsivällisesti. Lindström kirjassaan myös mainitsee, että arvosijoittaminen vaatii pitkäjänteisyyttä ja kärsivällisyyttä. Koska kun ostetaan aliarvostettu osake, on epätodennäköistä, että aliarvostus poistuu seuraavien lähikuukausien tai vuosien aikana.

3.5.2 Kasvusijoittaminen

Kasvusijoittaminen on vastakohta arvosijoittamiselle, tässä pyritään löytämään sijoituskohteeksi yhtiöitä joiden liikevaihto, tuloksen tai sijoitetun pääoman tuoton voi odottaa kasvavan keskimääräistä nopeammin. Kasvusijoittajat seuraavat päivittäin osakkeiden kurssuja ja pohtivat, mitkä tekijät voivat saada osakekurssin nousemaan. Kasvuosakkeet esimerkiksi tunnistaa siitä, että P/E – ja P/B -luvut ovat normaalisti keskimääräistä korkeampia, niihin kohdistuvista korkeista kasvu- ja tulosodotuksista. (Lindström & Lindström 2011, 63 - 64.) Kasvusijoittajan pyrkimyksenä on löytää tulevaisuuden menestysyritykset eri

toimialoilta, sijoittaja hakee tällöin korkeaa tuottoa ja hyväksyy korkean riskin. Osakkeet kappaleessa kirjoitin arvo ja kasvusijoittamisen eroista, mutta pääasiallisesti nämä kaksi erottaa siitä että kasvuyhtiöllä markkina-arvo tasearvoon voi olla suhteessa jopa kaksinkertainen. (Valli 2006.)

Kasvuyhtiöitä voi etsiä Philip A. Fisherin kokoamalla 15 kysymyksellä. Näistä osa on:

- Ovatko yrityksen tuotteet ja palvelut sellaisia, joiden avulla se kykenee kasvamaan useita vuosia eteenpäin.
- paljonko yritys investoi tutkimukseen ja tuotekehitykseen kokoonsa nähden
- onko yrityksen myyntiorganisaatio parempi kuin kilpailijoiden
- onko yrityksellä pätevä ja rehellinen johto? (Europaeus 2010.)

Arvosijoittamiseen verraten, niin kasvusijoittamisessa on tärkeämpää tuntea yrityksen asiakkaan, työntekeijät, tavarantoimittajat ja johto kuin tilinpäätösten ja taseiden tutkiminen. Tästä syystä arvosijoittaminen mielletään aikaa ja vaivaa vieväksi. Kasvuyhtiöiden tuotot sijoituskohteena voivat olla suuria, mutta riskit ovat samassa suhteessa isoja, ajoituksella on isompi merkitys. (Europaeus 2010.)

3.5.3 Vastuullinen sijoittaminen

Vastuullisella sijoittamisella tarkoitetaan sijoittamista, jossa sijoitetaan yritykseen jota johdetaan vastuullisesti ja jotka ottavat huomioon toiminnassaan ympäristön ja sosiaalisen vastuun. Sijoitustuottojen lisäksi sijoittajaa motivoi halu edistää yhteiskuntaa koko maailmassa. (Valli 2008.) Ammattimaiset sijoittajat eli instituutiosijoittajat kulkevat tällä hetkellä edellä vastuullisessa sijoittamisessa ja heille vaihtoehtoja löytyy laajemmin. Evankilaisluterilainen kirkko on avannut suomenkielisen vastuullisesta sijoittamisesta-sivuston, aiemmin kaikki informaatio oli englanninkielistä. Evl käyttää YK:n vastuullisuuden sijoittamisen periaatteita kehyksenä omassa toiminnassaan ja näistä alla mainituista periaatteista on muodostumassa sijoitusalueelle normit. (evl 2011). Vastuullinen sijoittaminen voidaan jakaa neljään menetelmään: välttäminen, tiettyjen

sijoituskohteiden suosiminen, vaikuttaminen ja intergointi, menetelmiä voidaan yhdistellä toisiinsa. Näistä vanhin on välttäminen eli vältetään sijoittamasta tietyille toimialalle, valmistajalle tai jälleenmyyjälle. Tätä kutsutaan myös negatiiviseksi arvottamiseksi, jolla suljetaan tietyt sijoituskohteet salkusta. Välttämisen pohjalta kumpuaa sijoittajan oma arvomailma, jonka pohjalta vältettävät kohteet karsitaan. Suosiminen tarkoittaa sitä, että valitaan tietyltä toimialalta sellainen yritys joka on edellä muita vastuullisessa toiminnassa. Tätä kutsutaan positiiviseksi arvottamiseksi. Vaikuttaminen on sitä että osallistutaan ja keskustellaan yrityksen ja sen sidosryhmien kanssa vastuullisuudesta esimerkiksi yhtiökokouksissa. Intergointi tarkoittaa sitä että sisällytetään nämä periaatteet olemassa olevaan suunnitelmaan ja tehdään näiden pohjalta ajankohdan mukaan muutoksia. (Finsif 2011).

Vastuullinen sijoittaminen ei pienennä sijoituksesta saatavaa tuottoa, vaan sen on katsottu tuottavan saman verran tai paremmin kuin ilman arvopohjaansa miettineellä sijoittajalla. Vastuullisuutta miettineeseen yritykseen sijoittamisessa riskit ovat pienempiä kuin muissa. Vastuullisen sijoittamisen suosio on kasvamassa ja on arvoitu että vuoteen 2015 mennessä se on 15 – 20 % maailman yhteenslasketusta sijoitusomaisuudesta. (Parkkonen 2011).

Vastuullisen sijoittamisen voi aloittaa esimerkiksi sijoittamalla eettiseen rahastoon tai valitsemalla salkkuunsa yrityksiä jotka ottavat huomioon ihmisoikeudet, ympäristöarvot, yrityksen yhteiskunnallisen vastuun ja ovat ympäristötekniisesti sekä eettisesti alansa edelläkävijöitä. Yleensä vältetään yrityksiä jotka toimivat ase-, alkoholi-, tupakka-, uhkapeli- ja aikuisviihdeollisuudessa. (Koistinen 2011a.)

Pankkiirit ovat aloittaneet ESG-analyysin yritysten vastuullisuutta arvoidakseen. (ESG=Environmental, Social, Governance; ympäristö, yhteiskunta, hyvä hallintotapa). Tapiolalla on analyysissään 4 luokkaa johon he jakavat yrityksiä, jos yrityksellä on strategiassaan ja yrityksen varsinaisessa toiminnassa vastuullisuus näkyvissä, se kuuluu korkeimpaan luokkaan. Tapiola pyrkii poimimaan analyysillään niitä jotka ovat nousussa vastuullisuuden saralla, mutta ei niitä joiden arvostuksessa vastuullisuus näkyy jo. Pyrkimyksenä on tunnistaa ja kerätä tulevaisuuden voittajia. (Kalpio, O. 8.3.2010) Vastuullisuuden ottaminen osaksi

sijoittamista näkyy FINSIFin mukaan 3 askeleena, jota olen yksityissijoittajan näkökulmasta muokannut:

1 Askel: sijoitussuunnitelman laatiminen

- Määrittele tavoitteet sijoituksillesi, millainen sijoittaja olet?
- Mitä muut vastuulliset sijoittajat tekevät ja mikä on oma arvomaailma?
- Sijoitussuunnitelma, johon kirjataan omat vastuullisuusnäkökohdat

2 Askel: Suunnitelmasta tekoihin

- Sopivien työkalujen valinta, millä saadaan luokiteltua sijoituskohteet
- Sijoittaminen suunnitelman mukaan

3 Askel: Kehittäminen

- Yhteistyö ja keskustelu yrityksen kanssa

(Finsif 2011).

3.6 Hajauttaminen

Kuten yleisimmät riskit kappaleessa kerrottiin, paras keino pienentää riskiä on hajauttaminen. Hajauttamista kannattaa tehdä niin ajallisesti kuin eri sijoituskohteisiin hajauttamalla. (Hämäläinen 2005, 61). Maailman pörssit seuraavat tällä hetkellä orjallisesti pääasiassa New Yorkin pörssiä, ja markkinatiedon saaminen samanaikaisesti ympäri maapallon on vaikuttanut siihen että osakekurssit ovat alkaneet muuttua samansuuntaisiksi lähes kaikkialla. Tästä syystä kansainvälisen sijoittamisen riskinhajautus on menettänyt osan merkitystään. Kansainvälisesti sijoittamalla saadaan kuitenkin hyödynnettyä yritys- ja toimialavalikoiman runsaus. (Lindström, K. s. 27) Hämäläinen (2005, 61) esittää kirjassaan, että salkun hyvään hajautukseen riittää noin kymmenen eri yhtiön osaketta. Väite perusteltiin sillä, että sijoittajan aika ei riitä seuraamaan useamman yhtiön kehitystä huolellisesti.

Perinteisesti hajautettu osakesalkku sisältää:

- vähintään kymmenen eri yhtiötä
- pieni-, keski- ja suurikokoisia yrityksiä omalla painotuksellaan
- osalla yrityksistä, kasvumahdollisuudet ulkomailla
- sisältää arvo- ja kasvuosakkeita, osinko-osakkeita

Hajauttaessa on syytä myös muistaa, mitä enemmän hajauttaa, sitä suuremmiksi kaupankäyntikulut saattavat nousta salkkua kohden. Vaikka hajauttamisen esimerkeissä puhutaan osakkeista, niin hajauttaminen myös muissa sijoitusinstrumenteissa on tärkeää, jotta tasataan riskejä halutulle tasolle.

Verraten Helsingin pörssiä muihin pörsseihin, huomataan että Suomen pörssi on miniatyyri ja vuonna 2000 Nokia vastasi yksinään 69 % Helsingin pörssin koko markkina-arvoa. Helsingin pörssin koon takia lähtisin hajauttamaan kansainvälisesti, vaikka hajautuksesta saa hoidettua Helsingin pörssissä. Jokaisen sijoittajan on itse määriteltävä hajauttaako kotimaassa eri toimialoille vai ulkomaille maantieteellisen aspektin huomioiden. Kun pörssit ovat yhdistyneet OMX-konserniin, sijoittaminen ja informaation keruu eri yhtiöistä on helpottunut. Hajauttamisessa pitää huomioida se, että ei kannata koskaan sijoittaa sellaiseen liiketoimintaan, jota ei ymmärrä ja Helsingin pörssiin sijoittamalla voidaan hyödyntää kotikenttätuntemusta osan yrityksistä tai sijoitustuotteista jo valmiiksi.

Hajauttamisen hyödyt ovat:

- vältetään riskien keskittymistä
- tasapainoitetaan sijoitusten kehitystä
- jakamaan sijoittajan näkemystä
- vähentää yksittäisen yhtiönriskiä

Hajauttaminen on ilmainen lounas sijoittajalle, Nordnetin meklarin Aarni Oksasen mukaan. Tuotto ja riski kun kulkevat käsi kädessä, joten hajauttamisessa on oleellista että huomioidaan, miten hajauttamista voidaan tehdä. Tarkoituksena hajauttamisessa on tasapainottaa salkkua, kun salkun yksi toimiala tai sijoituskohde on laskussa, toinen voi olla nousussa. Hajauttamista voidaan tehdä siis maittain tai omaisuusluokittain, niin pörssinoteraattuihin sijoituskohteisiin kuin noteerattomiin. Sijoitussalkku voi esimerkiksi koostua osakkeista, indeksilainoista, rahastoista, kiinteistöistä. (Erola 2009, 148 – 150.)

3.7 Sijoittajaprofiilit pankeissa

Jokaisessa sijoituspalveluja tarjoavassa rahoituspalveluyrityksessä laaditaan sijoittajaprofiili ja näitä on tarjolla myös internetissä erilaisilla sivustoilla kiinnostuneiden ihmisten täytettäväksi. Haastatteluissa ilmeni, että vaikka sijoituspalvelua tarjoavissa yhtiöitä velvoitetaan sijoittajaprofiili täyttämään, asiakas voi vaatia poikkeamista tästä profiilista esimerkiksi sijoittamaan riskisempiin kohteisiin kun profiili määrittelee sijoittajalle. Haastatteluissa lisäksi ilmeni että vaikka vakuutusyhtiöt tarjoavat sijoittamista vakuutustensa kautta, näissä ei kartoteta sijoittajaprofiilia tai tutkita asiakkaan riskinsietokykyä. Oma mielipiteeni on että, jos vakuutusta kytketään sijoittamiseen, niin näistä myös pitäisi sijoittajaprofiili määritellä. Haastattelujen pohjalta on kerätty olla oleva tieto, pankeissa käytettävistä riski- ja aikaluokista sijoittajaprofiilia määriteltäessä.

Handelsbankissa sijoittajaprofiilin määrittelyssä on kolme riskiluokkaa ja aikaluokkaa. Riskiluokissa tämä tarkoittaa matalaa, keski riskistä ja korkeaa riskiä. Aikaluokissa vastaavasti, asiakkaan varallisuus vaikuttaa tähän palettiin siten että mitä sijoituskohteita voidaan tarjota jotta sijoituksissa säilyy myös hajautus.

Nordeassa aikaportaita on viisi, näistä neljä on pitkälle aikaa eli kolme vuotta, kuusi vuotta, kymmenen vuotta ja kaksikymmentä vuotta. Lisäksi siis on yksi alle kolme vuoden aikaporrasta sijoittajaprofiilille. Riskiportaita Nordealla vastaavasti on kolme, eli matala, keskitaso ja korkea riski. Riskissä kulkee tuotto ja riski käsi kädessä.

Sampo-pankissa sijoittajaprofiilin määrittämisessä on kolme tasoa turvaaja, arvon kasvattaja ja tuottohakuinen. Nämä kertovat riskitason, ja vastaparina oleva sijoitusaika määrittelee sen perusjakauman mitä millekin profiilille tarjotaan ajan ja riskin puitteissa. Osuuspankissa vastaavasti on viisi porrasta riskissä, ja kolme porrasta ajalle.

Aktialla käytetään sijoittajaprofiilista nimitystä säästäjäprofiili, tässä profiilissa on kolme porrasta riskille ja neljä porrasta ajalle. Internetistä löytyvät muut sijoittajaprofiilin määrittämiset ovat hyvin samankaltaisia, eli eivät tuoneet yllätystä näihin pankeista kerättyihin tietoihin sijoittajaprofiilin määrittämisen riski- ja aikaportaissa.

Mielenkiintoista on että vaikka sijoittajaprofiilin määrittäminen pohjautuu samaan MiDIF-direktiiviin ja arvopaperilainsäädäntöön, pankkejen välillä syntyy sijoittajaprofiilien välillä eroa aika- ja riskimäärittämisen portaissa. Haastatteluissa kuitenkin ilmeni että kun verrataan sijoittajaprofiilien kautta saatuja sijoitussuosituksia ja pankkien käyttämiä havaintokuvia salkun jakautumisesta eri sijoitusinstrumenteille. Tulokset pankkien välillä on hyvin samoja, vaikka aika- ja riskimäärittämisessä portaita on erilaisia.

Kuitenkin näistä valmiista riskiluokista ja aikaluokista, haastatellut sanoivat että jokainen sijoittajaprofiili on erilainen. Jokaisen sijoittajan elämäntilanne on erilainen ja siihen sisältyy eri asioita, olemmehan jokainen oma yksilömme. Mielestäni tämä pitää paikkansa, johtuen siitä että jokaisella sijoittajalla on erilainen varallisuus kertymä ja erilaiset arvostusperiaatteet miten haluaa sijoittaa. Toinen sijoittaja voi olla ehdottomasti sitä mieltä että joihinkin sijoitustuotteisiin ei yksinkertaisesti halua sijoittaa, toinen taas haluaa että sijoitukset ovat jonkun maantieteellisen alueen sisällä.

Haastatteluissa pankkien edustajat painottivat, että sijoittajaprofiili ja sijoitussuunnitelma olisi hyvä tarkistaa aina elämäntilanteen muuttuessa. Jo puolen vuoden tai vuoden päästä sen laatimisesta tilanne voi olla eri. Voi olla uusia sijoitettavia varoja on tai että sijoittajan elämäntilanteessa on tapahtunut muutos jonka pohjalta sijoittamista on mietittävä uudelleen.

Sijoituskohteiden painotukseen suositellussa salkussa ei vaikuta pelkästään sijoittajan ikä, vaan kokonaistilanne ja henkilökohtaiset tavoitteet. Tähän vaikuttaa muun muassa se että mitä tuotteita asiakas tuntee entuudestaan, näistä pyritään kasaamaan salkun perusrunko. Profiililla ja suunnitelmalla on sitä suurempi vaikutus, mitä pidempi sijoitusaika on. Kärsivällinen suunnitelman noudattaminen, tuo sijoittamiseen johdonmukaisuutta ja paremman mahdollisuuden saavuttaa voittoa.

Yhden pankin edustaja esitteli vinkkinä sitä, että sijoittajaprofiili ja sen pohjalta tehtävä suunnitelma kannattaa tehdä eri ajanjaksoille. Näitä voidaan tehdä, lyhyelle, keskipitkälle ja pitkälle ajalle. Sijoittaa kun voidaan eri tarkoitusta varten ja lähempänä tai kauempana tulevaan tarpeeseen.

Tutkimuksen sivussa havainnoin että lainsäädäntö joka ohjaa sijoittajaprofiilin määrittystä on ollut hyvä asia, mutta tätä lainsäädäntöä voisi vielä hioda. Tämän hiomisen mieltäisin tärkeäksi vakuutuksen kautta sijoittamista koskevaa sijoittamista kohtaan. Riski ja sijoittajan riskinsietotason läpikäymistä voisi lainsäädännön kautta vielä tehostaa. Tutkimusta tehdessä jäin sitä myös miettimään, että vaikka lainsäädäntöä tiukennettaisiin mikä on sijoittajan oma vastuu. Tätä sijoittajan omaa vastuuta ei voi tarpeeksi korostaa, koska sijoittaja voi kieltäytyä täysin sijoittajaprofiilin kartoituksista tai kun katsotaan että tällä sijoittajalla on ollut näitä sijoituksia aiemmin, niin kartoitukset eivät ole tuotteiden tunnettuuden takia tarpeellisia.

Havaitsin myös sen, että sijoitusneuvonnan ja asiakkaan välillä syntyy kuilu siinä, kun ihminen on hakemassa tietoa sijoittamisesta, niin pankeilla ei ole antaa kättäpidempää lisäperehtymiseen aiheeseen. Miellän että sijoitusneuvonta on se yksi ensimmäisiä paikkoja mistä sijoittamisesta haetaan tietoa, niin pankeilla olisi hyvä olla ytimekästä tietoa annettavaksi sellaisille ihmisille jotka eivät vielä aiheesta tiedä tai eivät keskustelun pohjalta saa kiinni mistä lisätietoa voi hakea.

4 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää mikä on sijoittajaprofiili, miten se rakentuu, mitkä asiat siihen vaikuttavat. Tutkimuksella päästiin sille asetettuihin tavoitteisiin ja jatkotutkimus aiheita löytyi. Jatkotutkimusaiheina nousi esille, miten kiristynyt pankkisääntely vaikuttaa sijoittajaprofiileihin, millä voidaan lisätä tietoisuutta sijoittamisesta ja sen hyödyistä. Yksi jatkotutkimuksen aihe olisi tehdä tutkimus sijoittamisen muutoksista muutaman vuoden päästä, kun finanssimarkkinoiden tiukempi sääntely on vaikuttanut sijoittamiseen.

Päätutkimusongelmana oli, miten yksityissijoittajan sijoittajaprofiili määritellään. Tähän saatiin vastausta alitutkimusongelmista, toisessa teorian luvussa ja haastatteluun rahoitusalan ammattilaisille. Sijoittajaprofiili määritellään sijoitusneuvonnassa, asiakkaan kanssa keskustellen sijoittajan lähtötilanteesta, tavoitteista, riskinsietokyvystä, käytettävissä olevasta ajasta ja kokemuspohjasta. Näiden tietojen pohjalta rakennetaan sijoittajaprofiili ja nämä ovat ne osat jotka vaikuttavat profiiliin.

Tutkimuksen toiseen aliongelmaan, miten yksityissijoittajan arvostusperiaatteet vaikuttavat sijoittajaprofiileihin saatiin hyvä vastaus haastattelujen pohjalta. Nämä eivät tutkimuksen pohjalta varsinaisesti vaikuta sijoittajaprofiilin määrittämiseen, vaan ovat ohjaavaa tekijää mitä profiilin pohjalta voi suositella sijoittajalle. Ilmeni myös että näistä arvostusperiaatteista vastuullisella sijoittamisella on nykyään isompi merkitys kuin aiemmin.

Viimeiseen alitutkimuskysymykseen saatiin samankaltainen vastaus, että varsinaisesti markkinatilanteella ei ole vaikutusta sijoittajaprofiileihin, vaan markkinatilanteen vaihe muuttaa profiilin pohjalta tehtävää sijoitussuosittelua, millä painotuksella silloisessa markkinatilanteessa kannattaa sijoittaa.

Sijoittamisen ei koskaan pitäisi perustua pelkkään tunteeseen, vaan sijoittamisensa tueksi on hyvä luoda sijoittajaprofiili ja valituille osakkeille määrittää tavoite ostohinta ja myyntihinta. Sijoittajaprofiilia luodessa pitää määrittää riskinsietokyky, tavoitetuotto ja aika millä ajanjaksolla sijoitetaan. Harry Markowitzin portfolio-teorian kuuluu osa-alueena hajautus ja hajautusta ei pidä unohtaa. Hajautus voidaan hoitaa ajallisesti, eri toimialoille ja maanosiin

sijoittamalla. Tämä ilmenee työssä toiseksi tärkeimpänä asiana. Tällä hajautuksella voi olla jossain tilanteissa isompi vaikutus kuin arvopaperin valinnalla. Tutkimus osoittaa että suunnitelmallisuus sijoitustoimintaa tehdessä kannattaa.

Tutkimuksen tekemiseen käytetyt tutkimusmenetelmät olivat sopivia tutkimusongelman selvittämiseksi ja tarjosivat laajan tietopohjan. Haastatteluista kertyi paljon materiaalia, valitettavasti osan materiaalista joutui karsimaan. Tutkimuksen teoreettisina lähteinä on pyritty käyttämään luotettavaa aineistoa, tutkimuksen edetessä on havaittu että tutkimuksen lähteet ja haastattelut vuoropuhuivat keskenään ja tukevat sisällöllisesti toisiaan.

Tutkimuksen tulokset ovat yleistettävissä, sijoittajaprofiilit määritellään samojen pääsääntöjen pohjalta ja ovat hyvin samankaltaisia määrittelijästä riippumatta. Oma mielipiteeni on että suosittelen kaikille sijoittajaprofiilin luomista ja kiinnostumista sijoittamisesta. Sijoittaminen on yksi tavallinen osa raha-asioidensa hoitoa niin kuin laskujen maksu ja talouden tasapainossa pitäminen.

5 LÄHDELUETTELO

Painetut lähteet:

Anderson, N & Tuhkanen, J. 2004. Järkevän sijoittamisen perusteet. Helsinki: Edita Oy

Akerlof, G.A. & Shiller, R.J. 2009: Animal Spirits: How Human Psychology Drives the Economy, and Why It Matters for Global Capitalism. Princeton University Press.

Hultkrantz, J., Masalin, B. 2004. Elämäsi rahat : joka kodin talousopas. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Nemo.

Hämäläinen, K. 2012. Helsingin pörssi 100-vuotta, pörssi palaa juurilleen. Arvopaperi, 09/2012.

Hämäläinen, K. 2005. Sijoittajan käsikirja. Tammi Oy.

Kallunki, J-P., Martikainen, M., Niemelä, J. 2002. Ammattimainen sijoittaminen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kallunki, J., Martikainen, M., Niemelä, J. 2007. Ammattimainen sijoittaminen Helsinki: Talentum.

Kontkanen, E. 2009. Pankkitoiminnan käsikirja. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.

Kullas, E., Myllyoja, N. 2010. Mitä jokaisen kotiäidin (ja muidenkin naisten) tulee tietää sijoittamisesta. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy.

Lindström Kim. 2005. Menesty osakesijoittajana. Helsinki: Talentum.

Lindström, K. & Lindström, T. 2011. Onnistu osakemarkkinoilla. Talentum. Helsinki.

Markowitz, H. M. 1952. Portfolio selection. The Journal of Finance. Vol 7, No 1. 77 – 91. Blackwell Publishing for the American Finance Association.

Nikkinen, J., Rothovius, T., Sahlström, P. 2002. Arvopaperisijoittaminen. Helsinki: WSOY.

Opi osakkeet. 2010. Helsinki: NASDAQ OMX

Pesonen, M. 2011. Säästäjästä sijoittajaksi – jokamiehen sijoitusopas. Bookwell Oy : Porvoo.

Poikonen, P., Silvola, T. 2010. Eläkesäästäminen. Sastamala: Vammalan Kirjapaino Oy.

Puttonen, V. 2009. Osta halvalla, myy kalliilla. Porvoo: Bookwell Oy.

Puttonen, V., Repo, E. 2003. Miten sijoitan rahastoihin. Juva: WS Bookwell Oy.

Sharpe, W. F. 1990. Investment.

Siegel J. 2007. Stocks for the long run, 4th edition. New York: McGraw-Hill.

Tobin, J. 1958. Liquidity Preference as Behavior Towards Risk. Review of Economic Studies 25. No 1. 65 – 68.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2004. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Electroniset lähteet:

Aakula, E. 2010 Nuorten sijoittaminen. Laurea ammattikorkeakoulu, Laurea Leppävaara, Liiketalouden laitos. [Viitattu 15.2.2011]. AMK-opinnäytetyö. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2010060811747>.

Danskeinvest. 2012. Danske invest Kiinteistö K- rahasto [Viitattu 9.10.2012] Saatavissa:

http://www.danskeinvest.fi/?p_menu=KURS_LISTER&p_language=59&p_fane_id=TRAIL_SHORT&p_vafdeling=&p_menu_id=2&p_mother_id=0

Elo, H. 2009. Warren Buffett ja moderni portfolioteoria. [Viitattu 3.5.2011]

Saatavissa: <http://sijoittajaksi.blogit.kauppalehti.fi/blog/8463>

Europaeus, J. 2010. Klassikkoja ja löytöjä: Kasvusijoittajan selviytymisopas.

Tapiola- Sijoitustalous.fi [Viitattu 5.2.2012] Saatavissa:

http://www.sijoitustalous.fi/sijoittajan_abc/lue/357/klassikkoja_ja_loytoja_kasvusijoittajan_selviytymisopas

Evankilais-luterilainen kirkko. 2011. Vastuullinen sijoittaminen [viitattu

27.2.2011] Saatavissa: <http://evl.fi/sijoittaminen>.

Euroclear. 2011. Yhtiömme [Viitattu 22.4.2011] Saatavissa:

http://www.euroclear.eu/369_FIN_ST.htm.

Finanssivalvonta. 2011. Eläkesäästäminen. [Viitattu 22.8.2012]. Saatavissa:

<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Elakesaastamien/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta. 2010. Indeksilainat. [Viitattu 13.5.2011] Saatavissa:

<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Indeksilainat/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta. 2010. Korvausrahastot [Viitattu 12.5.2011]. Saatavissa:

<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Asiakkaansuoja/Korvausrahastot/Pages/Default.aspx>.

Finanssivalvonta. 2012. Rahastoyhtiöiden markkinaosuudet. [Viitattu 25.9.2012]

Saatavissa:

http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Tilastot/Arvopaperimarkkinat/Rahastoyhtioiden_markkinaosuudet/Pages/kuviosivu.aspx

Finsif. 2011. Mitä vastuullinen sijoittaminen on? [viitattu 27.2.2011] Saatavissa:

<http://www.finsif.fi/13>.

Heiskanen, M. 2007. Kiinteistörahastot hiipivät markkinoille. Talouselämä

[Viitattu 12.3.2012] Saatavissa:

<http://www.talouselama.fi/sijoittaminen/kiinteistorahastot+hiipivat+markkinoille/a2055440>

Huang, Zhijian, 2009. Real-Time Profitability of Published Anomalies: An Out-of-Sample Test. University of Wisconsin - Milwaukee - Department of Finance [Viitattu 20.4.2011] Saatavissa: <http://ssrn.com/abstract=1364813>.

Hyrskel, A. & Lönnroth, M. 2010. Vastuullinen sijoittaminen kannattaa. Finsif [Viitattu 27.2.2011] Saatavissa: http://kotisivukone.fi/files/finsif.kotisivukone.com/tiedostot/anna_hyrskel_magdalena_lonnroth.pdf.

Kalpio, O. 2009. Vastuullinen sijoittaminen sanoista tekoihin. Tapiola. [viitattu 27.2.2011]. Saatavissa: <http://evl.fi/sijoittaminen.nsf/sp?Open&cid=content230F4C>.

Kauppi, P-N. 2011. Arvopaperimarkkinoiden kilpailukyky vaatii uutta ajattelua. Finanssialan keskusliitto. [Viitattu 12.5.2011] Saatavissa: http://www.fkl.fi/ajankohtaista/tiedotteet/Sivut/arvopaperimarkkinoiden_kilpailukyky_vaatii_uutta_ajattelua.aspx

Koistinen, J. 2011a. Vihreän sijoittajan ei tarvitse tinkiä tuotosta. Investori. [Viitattu 5.3.2012] Saatavissa: <http://www.investori.com/j/artikkelit/yleistaesijoittamisesta/111-vastuullinen-sijoittaminen>

Nettipankkiiri. 2012. Määräaikaistalletus – varmaa tuottoa. [Viitattu 22.8.2012] Saatavissa: <http://www.nettipankkiiri.fi/web/pankki/maaraaikaistalletus;jsessionid=410D7C728AC170D3EC95009919841C58>

Nordea. 2012a. Pankkitalletukset. [Viitattu 24.8.2012] Saatavissa: <http://www.nordea.fi/Henkilöasiakkaat/Säästöt+ja+sijoitukset/Neuvoja+sijoittamiseen/Pankkitalletukset/704204.html>

Nordea. 2012b. Yhdistelmärahastot [Viitattu 24.8.2012] Saatavissa: <http://www.nordea.fi/Henkilöasiakkaat/Säästöt+ja+sijoitukset/Neuvoja+sijoittamiseen/Yhdistelmärahastot/702814.html>

Nordea. 2012c. Miten indeksilaina toimii. [Viitattu 24.8.2012] Saatavissa:

<http://www.nordea.fi/Henkilöasiakkaat/Säästöt+ja+sijoitukset/Neuvoja+sijoittamiseen/Miten+indeksilaina+toimii/934082.html>

Nordea. 2011. Suomalaiset säästävät ilman suunnitelmaa. [Viitattu 24.8.2012]

Saatavissa:

<http://www.nordea.fi/Henkilöasiakkaat/Säästöt+ja+sijoitukset/Neuvoja+sijoittamiseen/Suomalaiset+säästävät+ilman+suunnitelmaa/1511932.html>

Nordea, 2012 Ajassa- asiakaslehti, nro 1. [Viitattu 23.9.2012] Saatavissa:

http://www.nordea.fi/sitemod/upload/root/fi_org/appx/fin/hen/ajassa/Nordea_Ajassa_1-2012/index.html

Nordea, 2011 Ajassa- asiakaslehti, nro 3 [Viitattu 23.9.2012] Saatavissa:

http://www.nordea.fi/sitemod/upload/root/fi_org/appx/fin/hen/ajassa/Nordea_Ajassa_3_2011/index.html

Osuuspankki, a. 2012. Metsätila sijoituskohteena. [Viitattu 23.9.2012] Saatavissa:

<https://www.op.fi/op/yritysassiakkaat/metsapalvelut/metsatilakaupat-ja-rahoitus/metsa-sijoituskohteena?id=77320&srcpl=8>

Osuuspankki, b. 2012. Metsän uudistaminen. [Viitattu 23.9.2012] Saatavissa:

<https://www.op.fi/op/yritysassiakkaat/metsapalvelut/metsarahan-sijoittaminen/metsan-uudistaminen?id=77210&srcpl=8>

Paananen, T. 2010 Pankin sijoitustuotteiden riski ja tuotto : Case: Pankin X sijoitustuotteet. Mikkeli: Mikkelin ammattikorkeakoulu, Liiketalouden laitos.

[Viitattu 10.3.2011] AMK-opinnäytetyö. Saatavissa:

<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2010113016462>.

Parkkonen, H. 2011. Vastuullisuudesta tulee valtavirtaa. OP-pankki [Viitattu 27.2.2011]. Saatavissa:

<http://www.talouselama.fi/yrityskaupat/asiantuntijalta/markkinoilta/article575923.ece>.

Pennanen, R. 2009. Sijoittajakysely 2009. Tapiola [viitattu 21.2.2011]. saatavissa:

http://www.sijoitustalous.fi/raha_ja_markkinat/lue/artikkeli/300.

Pomell, P. 2011. Yhdistelmärahastot – vaikea laji. Arvopaperi. [Viitattu 1.8.2012]. Saatavissa:

<http://www.arvopaperi.fi/uutisarkisto/yhdistelmarahastot++vaikea+laji/a640837>

Pörssisäätiö, 2009. Kotitalouksien säästämistutkimus. Tiedote: Helsinki 23.6.2009 [viitattu 30.6.2011]. Saatavissa:

<http://www.porssisaatio.fi/artikkelit/kotalouksien-saastamistutkimus-osakkeet-pitivat-pintansa>.

Pörssisäätiö, 2008. Osakeopas: perustiedot osakesäästämisestä 28.2.2008 [viitattu 30.6.2011]. Saatavissa: <http://www.porssisaatio.fi/artikkelit/osakeopas,1>.

Puustinen, P. 2008. Vakuutussäästäminen ja sähköiset vakuutussäästöpalvelut. Kuluttajatutkimuskeskus. [Viitattu 15.8.2012]. Saatavissa:

http://www.kuluttajatutkimuskeskus.fi/files/5183/2008_114_tyoseloste_vakuutussaaastaminen.pdf

Oksanen, J. 2009 MiFID-direktiivin vaikutuksesta käytännön sijoitusneuvontaan, Case Nooa Säästöpankki Oy. Laurea ammattikorkeakoulu, Laurea Leppävaara, Liiketalouden laitos. [Viitattu 15.2.2011] AMK-opinnäytetyö. Saatavissa:

<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-200911256107>.

Saarinen, T. 2008. Piensijoittaminen OMX-pörssiin- vertailussa pankkien toimivuus ja kulut. Tampere: Tampereen yliopisto, taloustieteiden laitos. [viitattu 15.2.2011]. Pro gradu-tutkielma. Saatavissa:

<http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu02981.pdf>.

Salkku. 2012. Sijoituskohteet. [Viitattu 3.3.2012] Saatavissa:

<http://salkku.info/sijoituskohteet>

Suomen Pankki. 2012. Helsingin pörssin osakkeiden markkina-arvo ja vaihto vuodelta 1992 – 2012. [Viitattu 28.2.2012] Saatavissa:

http://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot/arvopaperitilastot/Pages/tilastot_arvopaperi_markkinat_osakkeet_kanta_ja_vaihto_chrt_fi.asp

Sampo Pankki. 2010. Sijoittajatutkimus 2010 [viitattu 21.2.2011]. Saatavissa: <http://www.sampopankki.fi/fi-fi/TietoaSampoPankista/media/Tiedotteet/Pages/Sijoittajatutkimus.aspx>.

Svartström, T. 2009. Säästämisen tutkimus 2009. Nordea [viitattu 21.2.2011]. Saatavissa: <http://www.nordea.fi/Henkil%C3%B6asiakkaat/S%C3%A4%C3%A4st%C3%B6t+ja+sijoitukset/Neuvoja+sijoittamiseen/Nordean+s%C3%A4%C3%A4st%C3%A4misen+tutkimus+suomalainen+s%C3%A4%C3%A4st%C3%A4+tilille+vailla+suunnitelmaa/1146792.html>.

Suomen virallinen tilasto (SVT): Rahoitustilinpito [verkkojulkaisu]. ISSN=1795-4886. 1. Vuosineljännes 2012, Liitekuvio 2. Kotitalouksien rahoitusvarat . Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 12.5.2012]. Saatavissa: http://tilastokeskus.fi/til/rtp/2010/04/rtp_2010_04_2011-04-29_kuv_002_fi.html.

Taavitsainen, J. 2009. Sijoitusstrategiassa pysymisen merkitys sijoittajalle. Lahti: Lahden ammattikorkeakoulu, Liiketalouden laitos. [Viitattu 15.2.2011] AMK-opinnäytetyö. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-200912016629>.

Taloussanomat 2012. Pankkitalleus ei säästä, vaan syö rahaa. [Viitattu 1.4.2012] Saatavissa: <http://www.taloussanomat.fi/rahoitus/2012/03/21/pankkitalletus-ei-tuota-vaan-syo-rahaa/201224859/12>

Tilastokeskus, 2012. Kuluttajahintaiksin keskimääräinen vuosimuutos prosentteina Suomessa vuonna 2011. [Viitattu 5.2.2012] Saatavissa: http://tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_hinnat.html#inflaatio

Tilastokeskus, 2011. Tilastokeskuksen PX-Web-tietokannat. Kotitalouksien varat, velat ja tulot elinvaiheen mukaan 1987 – 2009. [Viitattu 5.2.2012] Saatavissa: http://pxweb2.stat.fi/Database/StatFin/tul/vtutk/vtutk_fi.asp.

Toivanen, S. 2009. Sijoittamisen käsitteet osataan melko hyvin. Pörssisäätiö [viitattu 27.2.2011]. Saatavissa: <http://www.porssisaatio.fi/artikkelit/sijoittamisen-kasitteet-osataan-melko-hyvin>.

Wiberg, Nina. 2012. Sijoitussuunnitelman muuttuminen elämänkaaren mukana Lahden ammattikorkeakoulu, Liiketalouden laitos. [Viitattu 3.10.2012] AMK-opinnäytetyö. Saatavissa:

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/42915/Wiberg_Niina.pdf?sequence=1

Valli, M 2006. Miten sijoitetaan arvo- ja kasvuyhtiöihin? Pörssisäätiö. [Viitattu 5.3.2012] Saatavissa: <http://www.porssisaatio.fi/artikkelit/miten-sijoitetaan-arvo-ja-kasvuyhtioihin>

Valli, M 2008. Eettinen sijoittaminen: taistelua tuulimyllyjen puolesta? Pörssisäätiö. [Viitattu 5.3.2012] Saatavissa: <http://www.porssisaatio.fi/artikkelit/eettinen-sijoittaminen-taistelua-tuulimyllyjen-puolesta>

Valtionvarainministeriö. 2012. Talletussuoja. [Viitattu 20.8.2012] Saatavissa: http://www.vm.fi/11_rahoytysmarkkinat/05_vakaas_ja_valvonta/03_talletussuoja/index.jsp

Ylönen, M. Eläkesäästäminen 2011. Vakuutus- ja rahoitusneuvonta. [Viitattu 5.8.2012]. Saatavissa: <http://www.fine.fi/userfiles/file/elakesaastaminen2011.pdf>

Suulliset lähteet

Auvinen, E. 2011. Amos Partners Oy. Haastattelu 6.5.2011

Ellonen, T. 2011. Osuuspankki. Haastattelu 29.4.2011

Juopperi, M. 2011. Sampo- pankki. Haastattelu 28.4.2011

Keskikylä, E. 2011. Handelsbanken. Haastattelu 3.5.2011

Lounasmeri, S. 2011. Pörssisäätiö. Haastattelu 28.4.2011

Oksaharju, J. 2011. Nordnet. Haastattelu 28.4.2011

Pulkkinen – Rönkkö, J. 2011. Nordea Private Banking. Haastattelu 27.4.2011

Sainio, V. 2011. Finanssivalvonta. Haastattelu 28.4.2011

Thim, H. 2011. Handelsbanken. Haastattelu 27.4.2011

Nordnet-koulu, Oksanen, A: Miten hajautan sijoituksiani- hajauttamisen peruskurssi 3.3.2011, klo 17 - 19, Helsinki

6 LIITTEET

Liite 1

Haastattelukysymykset pankeille.

Taustatiedot

1. Kerro itsestäsi.
2. Sijoitatko itse?
3. Kuinka kauan olet ollut alalla?
4. Miten määrittäisit itsesi sijoittajana ja/tai rahoitusalan ammattilaisena?

sijoittaminen

1. Millä mielestäsi saisi ihmisiä rohkaistua sijoittamisesta?
2. Miten aloittaisit sijoittamisen?
3. Mitä vaiheita näet sijoittamisessa?
4. Minkälaisen suunnitelman tekisit sijoittamisessa, mitä on otettava huomioon? hyödyt?
5. Mitkä ovat yksityissijoittajan kompastuskiviä? Mitä haasteita koetaan sijoittamisessa?
6. Mitä ongelmia yksityissijoittajilla on havaittu sijoittamisessa?
7. Mitkä ovat yleisimmät kysymykset yksityissijoittajilla?
8. Mitä lainsäädäntö vaatii selvitetäviksi yksityissijoittajalta ennen kuin arvopaperikauppaa käydään?

Sijoittajaprofiilit

1. Mitä sijoittajaprofiili mielestäsi tarkoittaa?
2. Milloin sijoittajaprofiileja on ruvettu määrittelemään ihmisille?
3. Kuka on keksinyt sijoittajaprofiilit?
4. Miten sijoittajaprofiilien määrittäminen on muuttanut käytäntöä?
5. Miten näiden hyödyntäminen on teillä edennyt? Milloin teillä?

sijoittajaprofiilien luominen

1. Käytetäänkö teillä sijoittajaprofiileja asiakkaita ohjattaessa tai oletko kuullut tällaisesta?
2. Mikä rooli asiakkaalla on sijoittajaprofiilin määrittämisessä?
3. Oletko määritellyt oman sijoittajaprofiilisi vai onko joku muu sen sinulle määritellyt?
4. Millä kysymyksillä lähtisit kasaamaan sijoittajaprofiilia?
5. Miten monta eri profiilia kattaa yksityissijoittajat sijoittajana? Voiko näin luokitella?
6. Miten teillä on määritelty sijoittajaprofiilit (esimerkkejä)?
7. Vaikuttavatko sijoittajan arvostusperiaatteet sijoitusprofiiliin? ovatko vain täydentävää tietoa?
8. Esimerkiksi eettinen sijoittaminen, näkyykö se sijoittajaprofiileissa?
9. Mitä ongelmatilanteita sijoittajaprofiilin määrittämisessä on ollut, miten nämä on ratkaistu (esimerkkejä)?

Sijoittajaprofiilin hyödyntäminen

1. Miten sijoittajaprofiileja hyödynnetään?
2. Tarvitaanko hyödyntämiseen apuvälineitä/keinoja?
3. Toimivatko sijoittajaprofiilit sijoitussalkun luomisessa? Miksi? Miksi ei?
4. Miten sijoittajaprofiilit muutetaan sijoituskohteiksi/sijoitussalkuiksi? mitä pitää ottaa huomioon?
5. Miten sijoittajaprofiili kytkeytyy esimerkiksi sijoitusstrategiaan ja sijoittamiseen?
6. Osaavatko yksityissijoittajat hyödyntää sijoittajaprofiilia?

Sijoittajaprofiilin hyödyt ja haitat

1. Mitä hyötyä sijoittajaprofiileista on pankeille? Mitä asiakkaalle?
2. Mitä ongelmia on havaittu sijoittajaprofiilien hyödyntämisessä pankissa?
3. Miten kehittäisit sijoittajaprofiileja?

Liite 2

Kysymykset FINE ja Pörssisäätiö**Aikataulu:**

Haastateltava	Organisaatio	Osoite	Sovittu päivä
Lounasmeri Sari	Pörssisäätiö	Fabiankatu 14, HKI	28.4. klo 11-12
Sainio Vesa	FINE	Porkkalankatu 1, HKI	28.4 klo 13-

Taustatiedot

1. Kerro itsestäsi.
2. Sijoitatko itse?
3. Kuinka kauan olet ollut alalla?
4. Miten määrittelisit itsesi sijoittajana ja/tai rahoitusalan ammattilaisena?

sijoittaminen

1. Millä mielestäsi saisi ihmisiä rohkaistua sijoittamisesta?
2. Mitkä ovat yksityissijoittajan kompastuskiviä? Mitä haasteita koetaan sijoittamisessa?
3. Mitä ongelmia yksityissijoittajilla on havaittu sijoittamisessa?
4. Mitkä ovat yleisimmät kysymykset yksityissijoittajilla?
5. Mitä lainsäädäntö vaatii selvitettäväksi yksityissijoittajalta ennen kuin arvopaperikauppaa käydään?
6. Minkälainen on sijoittajansuoja, erot talletussuojaan? Miksi nämä erot on olemassa?
7. Mikä suojaa sijoittajaa joka on sijoittanut sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin tai sijoitusrahastotoimintaan?
8. Miten aloittaisit sijoittamisen?
9. Mitä vaiheita näet sijoittamisessa?
10. Minkälaisen suunnitelman tekisit sijoittamisessa, mitä on otettava huomioon? hyödyt?

Sijoittajaprofiilit

1. Mitä sijoittajaprofiili mielestäsi tarkoittaa?
2. Milloin sijoittajaprofiileja on ruvettu määrittelemään ihmisille?
3. Kuka on keksinyt sijoittajaprofiilit?
4. Miten sijoittajaprofiilien määrittäminen on muuttanut käytäntöä?
5. Miten näiden hyödyntäminen on pankeissa edennyt?
6. Mitä eroa olet havainnut pankkien välillä sijoittajaprofiilien nimeämisessä, käytössä?

sijoittajaprofiilien luominen, hyödyntäminen, hyödyt ja haitat

1. Mikä rooli asiakkaalla on sijoittajaprofiilin määrittämisessä?
2. Oletko määritellyt oman sijoittajaprofiilisi vai onko joku muu sen sinulle määritellyt?
3. Millä kysymyksillä lähtisit kasaamaan sijoittajaprofiilia?
4. Miten monta eri profiilia kattaa yksityissijoittajat sijoittajana?
5. Osaavatko yksityissijoittajat hyödyntää sijoittajaprofiilia?
6. Mitä ongelmia on havaittu sijoittajaprofiilien hyödyntämisessä pankissa?
7. Mitä ongelmia yksityissijoittajat ovat kokeneet sijoittajaprofiileissa?
8. Miten kehittäisit sijoittajaprofiileja?

28 kysymystä